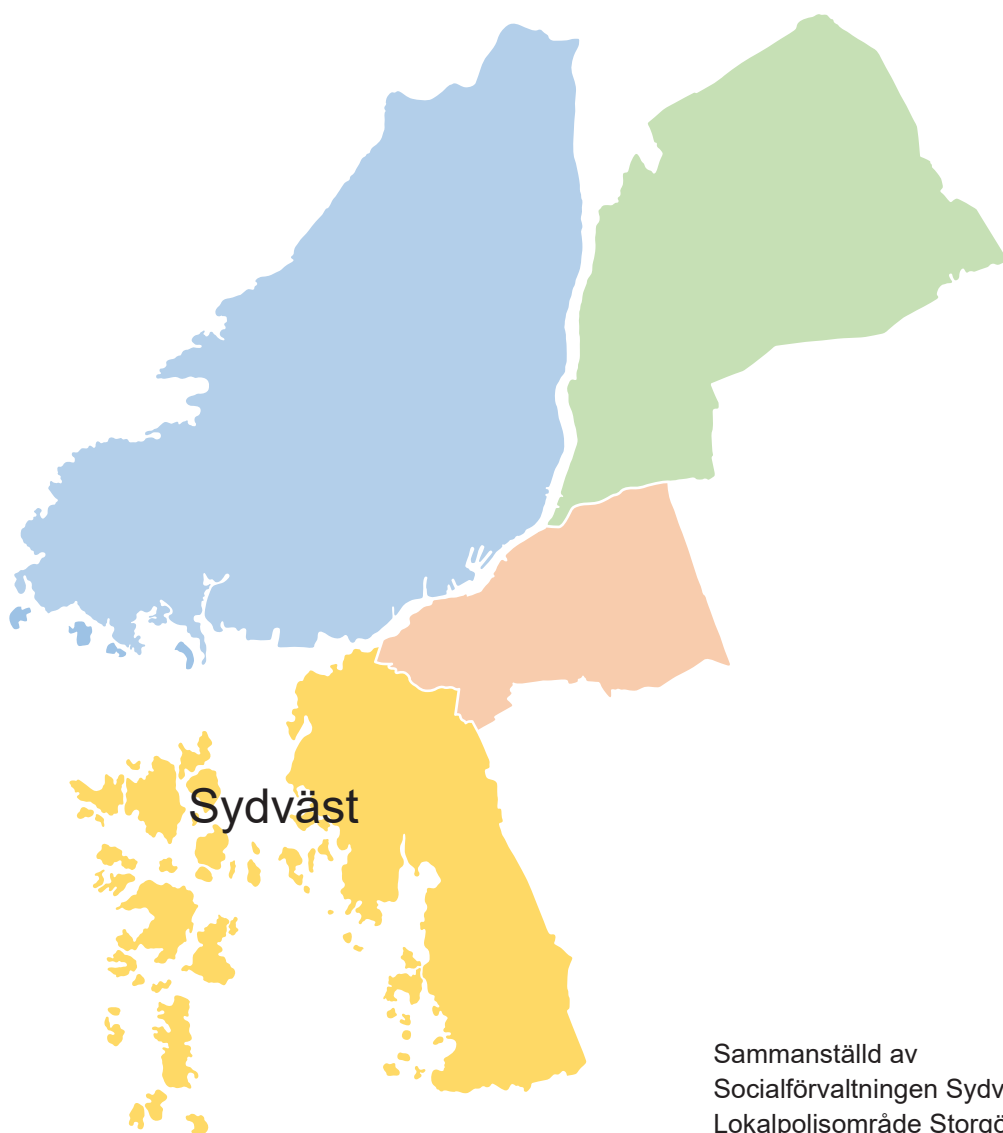

Lägesbild brott och otrygghet för stadsområde Sydväst i Göteborg

Sammanställd av
Socialförvaltningen Sydväst och
Lokapolisområde Storgöteborg Syd
Beslutad 2024-02-28

Innehåll

Inledning	3
Sammanfattning av lägesbilden	4
1. Stadsområde Sydväst i Göteborg	5
2. Invånarnas upplevda trygghet.....	5
Att mäta trygghet	5
Hela stadsområdet.....	6
Trygghet i mellanområden	8
3. Brott	14
Brottsstatistik	14
Våld i offentlig miljö	15
Tillgreppsbrott.....	16
Bedrägerier.....	18
Brott mot narkotikastrafflagen	19
Skadegörelsebrott.....	20
Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.....	21
Näringslivets utsatthet för brott	23
4. Kriminalitet.....	24
Kriminella nätverks påverkan på lokalsamhället.....	24
Särskilda händelser	25
Barn och unga i riskzon för kriminalitet och missbruk.....	25
Våldsbejakande extremism/antidemokratiska företeelser.....	27
5. Målgruppsanalys	28
Barn och unga	28
Seniorer och personer med funktionsnedsättningar	29
Kvinnor och män.....	29
Utländsk bakgrund	30
HBTQI.....	30
Andra grupper.....	30
6. Prioriteringar.....	32
7. Avslutningsvis.....	32
Definitioner och förklaringar	33
Referenser	34

Inledning

Denna lägesbild beskriver brott och otrygghet i stadsområde Sydväst i Göteborg. Lägesbilden görs en gång vartannat år i enlighet med Lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Lägesbilden bygger på information från Göteborgs Stad, polismyndigheten, Räddningstjänsten, fastighetsägare, näringsliv, civilsamhälle och invånare. Den är sammanställd av socialförvaltningen Sydväst och lokalpolisområde Storgöteborg Syd. Brott definieras som en gärning som är straffbar enligt lag eller annan författning. Otrygghet handlar i denna rapport främst om en rädsla för att bli utsatt för brott eller andra gärningar eller situationer som skapar rädsla eller obehag. Otrygghet definieras här som en subjektiv känsla som inte behöver sammanfalla med den verkliga risken att bli utsatt.

Trygg-i Göteborg är en samverkansöverenskommelse mellan Göteborgs Stad och polisområde Storgöteborg som syftar till att öka tryggheten och minska brottsligheten. Trygg-i-arbetet delas upp i Göteborgs fyra stadsområden: Sydväst, Centrum, Hisingen och Nordost. För varje stadsområde görs en lägesbild och respektive socialförvaltning och lokalpolisområde ansvarar sedan gemensamt för åtgärder utifrån lägesbilden. Det görs också en lägesbild för hela Göteborg där de lokala lägesbilderna läggs samman och där finns också information om fler brott såsom välfärdsbrott, köp av sexuella tjänster, människohandel och hatbrott.

Cirkeln till vänster visar arbetsgången för det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet

Denna rapport är resultatet av de två första stegen det vill säga kartläggning och lägesbild inklusive prioritering av problem. Dessa problem kommer sedan att orsaksanalyseras och en åtgärdsplan kommer att utarbetas.

Lägesbilden är problemorienterad och beskriver endast i undantagsfall positiva kvaliteter i stadsområdet.

Sammanfattning av lägesbilden

- 86 procent av invånarna i Sydväst uppger att de känner sig trygga i senaste mätningen 2022, vilket är en ökning från året innan. Den upplevda tryggheten skiljer sig mycket inom stadsområdet; Centrala Tynnered och Frölunda Torg-Tofta har betydligt lägre trygghet. Centrala Tynnered har en positiv trend medan Frölunda Torg-Tofta har en negativ trend.
- Faktorer som skapar otrygghet i stadsområdet är mörka och ödsliga ytor, klotter, nedskräpning, öppen narkotikahandel och narkotikagömmor, bilar som kör fort, mopeder och elsparkcyklar på gångbanor, att träffa på personer som misstänks vara kriminella eller personer som är påverkade av alkohol och narkotika och slutligen en allmän oro för att riskera att bli utsatt för brott.
- Trender i brottsutvecklingen senaste 20 åren: tillgreppsbrott har minskat stadigt, våld i offentlig miljö varierar mellan åren men viss nedåtgående trend, rån mot privatperson varierar mellan åren men viss nedåtgående trend, bedrägerier har ökat, skadegörelse har ingen tydlig trend, våld i nära relation har en osäker trend på grund av ett stort mörkertal.
- Kriminella nätverk påverkar hela stadsområdet men främst Frölunda och Tynnered. Det sker i form av våldsdåd, narkotikaförsäljning, påverkan på lokala näringslivet, periodvis viss kontroll av invånare samt en markering av närvaro i offentlig miljö. De olika kriminella nätverken är sammankopplade i göteborgsregionen. Centrala Tynnered är fortsatt klassat som riskområde.
- Hot och våld där både förövare och offer är ungdomar är ett fortsatt stort problem. Det handlar om en skala från skojbråk, hård jargong, muntliga kränkningar, hot om våld och slutligen fysiska konfrontationer såsom slagsmål, misshandel och rån.
- Det pågår en socialisering av barn och unga in i kriminalitet och kriminella nätverk.
- Vissa grupper av människor är extra sårbara och utsatta för brott. Exempelvis är barn och unga i större risk att socialiseras in i kriminella gäng och seniorer mer drabbade av vissa brott såsom bedrägeribrott. Vissa grupper upplever också en större otrygghet och en större rädsla för att utsättas för brott än andra vilket kan begränsa deras rörelsefrihet.

1. Stadsområde Sydväst i Göteborg

Göteborg Stad är indelat i fyra geografiska och administrativa områden; Sydväst, Centrum, Hisingen och Nordost. I stadsområde Sydväst bor 123 936 invånare. Här finns flerbostadshus, villaområden, skog, jordbruksmark, citymiljö, industriområden, kust och skärgård. I denna rapport kallas Stadsområde Sydväst för enkelhets skull endast för ”Sydväst”.

Stadsområdet som helhet visar goda livsvillkor och god hälsa för invånarna men skillnaderna mellan olika områden är stora. Skillnaderna exemplifieras bland annat av att medianinkomst för åldern 25–64 år spänner mellan 280 861 kr i Frölunda Torg-Tofta och 527 638 i Älvsborg. Andel invånare i trångboddhet spänner mellan 15 procent i Frölunda Torg-Tofta till 0,6 procent i Älvsborg. Ju mindre områden man analyserar desto större variationer ser man. Noterbart är också att det under 2023 har märkts en högre grad av ekonomisk utsatthet i flera delar av stadsområdet.

2. Invånarnas upplevda trygghet

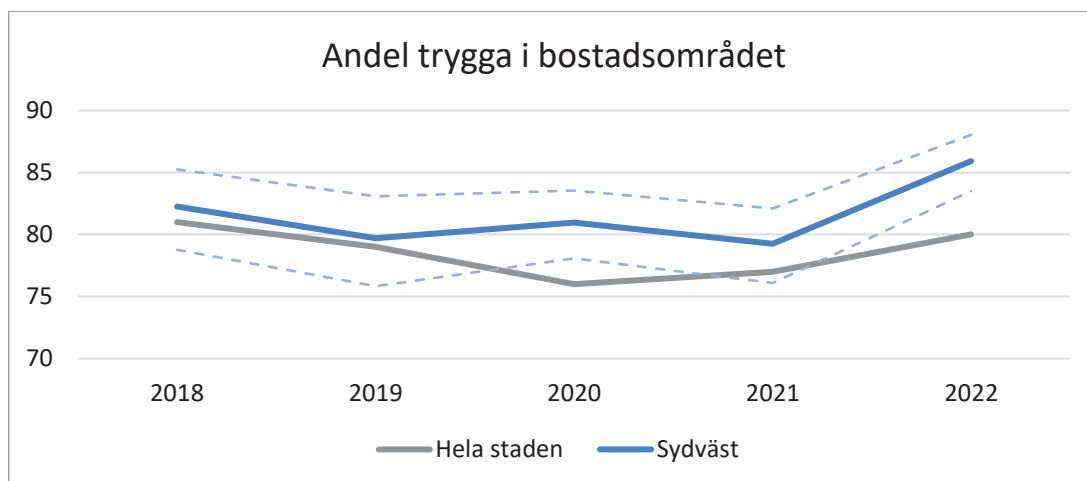
Att mäta trygghet

Sambandet mellan otrygghet och antal brott i samhället är relativt svagt (1). Däremot finns ett starkt samband mellan social samhörighet i bostadsområdet och särskilt tilliten till grannar och upplevd trygghet (2). Även om rädslan att utsättas för brott statistiskt sett är låg kvarstår känslan av otrygghet vilket får konsekvenser för människors liv och välbefinnande. Dessutom kan enskilda personers eller enskilda gruppers känsla av otrygghet bero på erfarenheter av faktiska brott, även om det inte finns ett samband på samhällsnivå.

I följande avsnitt beskriver vi trygghet och otrygghet i Sydväst som helhet och i varje mellanområde. Tryggheten varierar mellan målgrupper, mellan människor och mellan olika tidsperioder. Denna rapport beskriver främst tryggheten under 2023 men trygghet är varken en ögonblicksbild eller något som kan fångas under ett avgränsat kalenderår. Rapporten har därför en tyngdpunkt på 2023 men beskriver även en del problem och fenomen från tidigare år som är viktiga att nämna för att få en förståelse för läget i stadsområdet.

Hela stadsområdet

Sedan 2018 mäter SOM-institutet göteborgarnas upplevda trygghet genom en enkät till ett urval av invånarna. Enkäten genomförs varje och senaste undersökningen är från 2022.

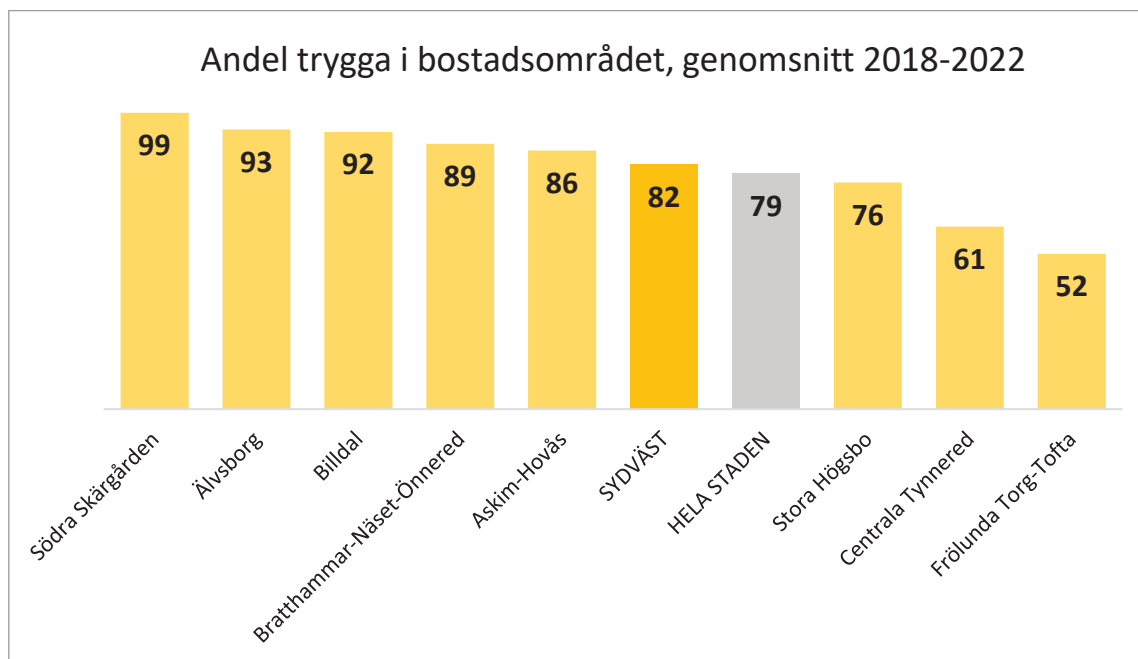

Källa: SOM-undersökningen. "Jag känner mig trygg i mitt bostadsområde" 1=Helt felaktigt) 5=Helt riktigt) Diagrammet visar andelen som svarat 4 eller 5. Bruten skala har använts (i). De streckade linjerna visar konfidensintervallet (ii). Nettosvarsfrekvens 55 procent.

Andelen i Sydväst som känner sig trygga i sitt bostadsområde har legat på en ganska jämn nivå mellan åren 2018–2021. 2022 har tryggheten ökat sju procentenheter och nu uppgår 86 procent att de känner sig trygga. Liknande trend syns även i Göteborg som helhet.

Resultat från SOM-enkäten för 2023 publiceras senare under våren 2024. Däremot finns redan nu siffror från den kommunala Framtidskoncernens hyresgästenkät Aktiv Bo. I undersökningen som genomfördes hösten 2023 ökade resultatet avseende upplevd trygghet i Sydväst från 75,9 till 76,3 jämfört med föregående år(3). Aktiv Bo speglar främst de tre mellanområdena Centrala Tynnered, Frölunda Torg-Tofta och Stora Högsbo eftersom det är här som Framtidskoncernen har flest hyresgäster i Sydväst.

Som nämnts ovan finns ett samband mellan social samhörighet i bostadsområdet och särskilt tilliten till grannar och upplevd trygghet. I Sydväst som helhet är medelvärdet av tillit till andra i bostadsområdet 7,5 på en tiogradig skala när man räknar ett genomsnitt för åren 2016-2022, vilket är något högre än för staden som helhet som ligger på 7,2. Medelvärdet i stadsområdets olika mellanområden spannar mellan Södra Skärgården på 8,7 och Frölunda torg på 5,7.

Källa: SOM-undersökningen. "Jag känner mig trygg i mitt bostadsområde" 1=helt felaktigt 5=Helt riktigt Diagrammet visar andelen som svarat 4 eller 5 (delvis riktigt och helt riktigt).

Eftersom antal svarande blir relativt lågt per mellanområde har vi räknat ett medelvärde för åren 2018–2022. Södra skärgården har högst andel trygga invånare och Frölunda Torg-Tofta har lägst andel. Sju av åtta mellanområden har ökat tryggheten i den senaste mätningen, men det finns en bekymmersam trend i Frölunda Torg-Tofta.

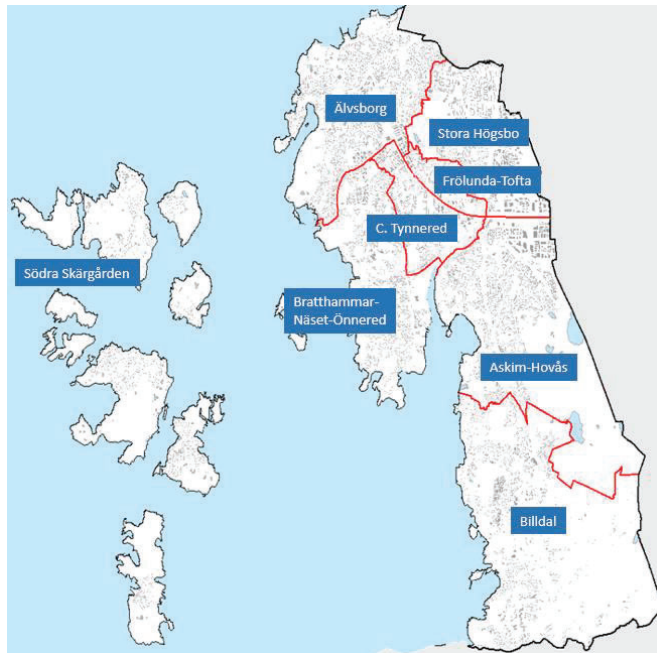
Vad är det då som skapar otrygghet eller trygghet enligt invånarna i Sydväst? Vi beskriver här de faktorer som invånare oftast påtar i dialoger, trygghetsvandringar och enkäter. Det som lyfts är mörka ytor, folktomt, klotter, nedskräpning, öppen narkotikahandel och narkotikagömmor, personer som misstänks vara kriminella samt personer som är påverkade av alkohol och narkotika och beter sig hotfullt eller oberäkneligt. Särskilt bekymmersamt blir det när dessa företeelser sker i nära anslutning till hemmet eller kanske till och med inne i ens egen trappuppgång. Även bilar som kör fort och mopeder som kör där de inte får upplevs som otryggt, framför allt av barn och äldre. I stora drag lyfter invånare i olika områden samma faktorer som skapar otrygghet även om omfattningen av problematiken skiljer sig.

De platser som upplevs otrygga är torg, parker, skogsdungar, hållplatser, förskole- och skolgårdar, parkeringsgarage och tunnlar. Otryggheten gäller främst kvällstid/när det blivit mörkt. Här är det viktigt att komma ihåg att olika personer har väldigt skilda upplevelser om otrygga platser beroende på livssituationen. Noterbart är också att en del personer upplever i princip ingen otrygghet alls, någonstans.

Otryggheten, eller mer specifikt, oron för att utsättas för brott får konsekvenser för invånares vardagsliv. I Sydväst har 33 procent avstått från att gå ut vissa tider på dygnet någon eller flera gånger det senaste året. Skillnaderna mellan olika mellanområden är stora och spänner mellan 48 procent i Centrala Tynnered och 16 procent i Södra skärgården.

Trygghet i mellanområden

I Sydväst finns åtta mellanområden med olika socioekonomiska förutsättningar. I detta avsnitt har vi delat in mellanområdena i tre kategorier med Boverkets segregationsbarometer som inspiration (4) (5). Vi lyfter här fram platser, omständigheter och händelser som invånare och verksamheter har beskrivit som otrygga. Det är också viktigt att poängtera att enkätresultat för mellanområden ska tolkas med försiktighet eftersom antal svarande är lågt.

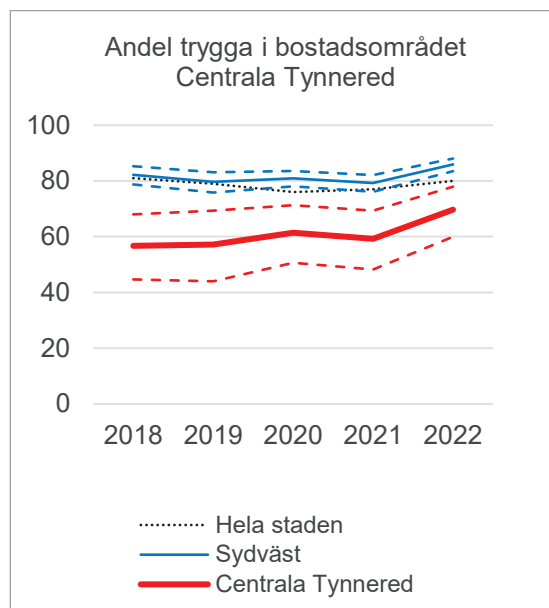
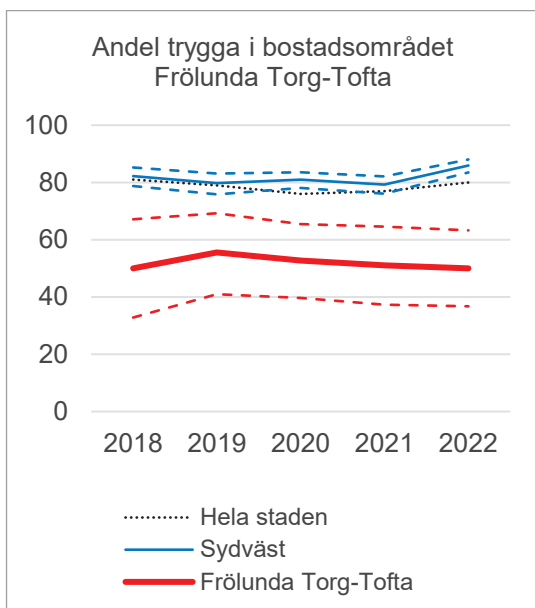

Tre typer av geografiska områden

- Områden med socioekonomiska utmaningar: Centrala Tynnered och Frölunda Torg-Tofta;
- Område med blandade socioekonomiska förutsättningar; Stora Högsbo.
- Områden med goda eller mycket goda socioekonomiska förutsättningar; Älvsborg, Billdal, Askim-Hovås, Bratthammar-Näset-Önnered och Södra Skärgården

Centrala Tynnered och Frölunda Torg-Tofta

Centrala Tynnered och Frölunda Torg-Tofta är geografiskt de två minsta områdena i Sydväst med en folkmängd på cirka 17 000 invånare i Centrala Tynnered och cirka 11 000 invånare i Frölunda Torg-Tofta. De är tätbebyggda områden med övervägande flerbostadshus, mindre antal radhus och villor, torg, parker, systembolag samt ett stort köpcentrum och en stor kollektivknutpunkt. Delar av Centrala Tynnered är klassat som så kallat riskområde av polisen.

Källa: SOM-undersökningen. Inställning till påståendet: "Jag känner mig trygg i mitt bostadsområde" 1 Helt felaktigt – 5 Helt riktigt Diagrammet visar andelen som svarat 4 eller 5. De streckade linjerna visar konfidensintervallet (ii).

De två mellanområdena har med råge den lägsta upplevelsen av trygghet i stadsområde Sydväst. I mellanområdet Frölunda Torg-Tofta anger 50 procent att de känner sig trygga i sitt bostadsområde och i Centrala Tynnered är motsvarande siffra 70 procent. Centrala Tynnered har till skillnad mot Frölunda Torg-Tofta haft en positiv trend de senaste åren.

Resultatet från boendeenkäter utförda av Framtidskoncernen i Frölunda Torg-Tofta och Centrala Tynnered visar sammantaget att tryggheten har ökat stadigt sedan år 2020. Resultaten visar också att resultaten för rent och snyggt i bostadsområdena har ökat markant sen år 2018 och framåt.

Trots relativt låga trygghetssiffror i SOM-enkäten framträder en påfallande varierad bild av områdena vid dialoger med invånare. En del personer upplever en stark otrygghet medan många andra inte alls är otrygga utan upplever enbart positiva kvaliteter i områdena. Eftersom Centrala Tynnered och Frölunda Torg-Tofta sedan flera år är prioriterade i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet finns många samverkansaktörer som bidrar både vad gäller sociala insatser och åtgärder i den fysiska miljön och relativt mycket information om vilka platser som upplevs som otrygga och vilka faktorer och fenomen som bidrar till otrygghet.

Faktorer som bidrar till otrygghet är öppen narkotikaförsäljning och narkotikagömmor, bilar som kör för fort, mörka och ödsliga ytor, mopeder som kör på gång-cykelbanor, elsparkcyklar med för hög fart, grupper av personer som är påverkade av alkohol och/eller narkotika, grupper av personer som misstänks tillhöra kriminella gäng som vistas i offentlig miljö och upplevs markera sin närvaro och slutligen en allmän oro för att utsättas för brott.

Narkotikaförsäljning sker på ett antal platser i området bland annat runt Frölunda torg, runt

skolområden både i Centrala Tynnered och Frölunda Torg-Tofta och Opaltorget, inklusive parkeringsgaraget. Plats och förfaringssätt för narkotikaförsäljning varierar men invånare och verksamheter i området observerar försäljning på ett flertal platser som både inkluderar offentlig miljö och källare och trappuppgångar i flerbostadshus. Det finns också narkotikagömmor i offentlig miljö samt ungdomar som brukar narkotika i trappuppgångar, källare och utanför bostadsentréerna.

Öppet alkohol- och narkotikabruk skapar otrygghet runt Frölunda torg. Det handlar främst om vuxna personer med ett gravt missbruk där det blir högljudda bråk och personerna beter sig oberäkneligt eller hotfullt. Det händer också att personerna försöker köpa eller sälja narkotika till ungdomar.

Under året har det skett ett antal sprängningar och skottlossningar som misstänks vara kopplade till kriminella nätverk. Vidare uppger ett antal ungdomar att de känner en oro för att röra sig mellan områdena på grund av att kriminella nätverk har sin bas här. Nätverkens påverkan beskrivs mer ingående i avsnittet om Kriminella nätverk.

I dialoger har invånare lyft fram ett antal platser som upplevs som otrygga främst på kvällstid. Här nämns Frölunda torg, Opaltorget och Smycketorget. Flera gång- och cykeltunnlar upplevs otrygga eftersom det saknas insyn och flyktvägar. Av liknande skäl lyfts också Topasbron. Det är dock viktigt att poängtera att tunnelarna också skapar trafiksäkerhet för gångtrafikanter och cyklister. Hållplatser med låg insyn från bostäder eller förbipasserande upplevs också som otrygga, exempel på en sådan hållplats är Briljantgatan. Även hållplatsen vid Frölunda torg nämns trots att många människor rör sig på platsen. Gång- och cykelvägar upplevs otrygga när flera trafikslag behöver samsas på en för smal yta, exempelvis längs Lergöksgatan. Mopeder och elsparkcyklar som kör fort på gång- och cykelvägar skapar också otrygghet. Några förskole- och skolgårdar upplevs otrygga på kvällstid. Parker upplevs som otrygga sen kväll när de ”vanliga” besökarna lämnat för dagen och andra mer ljusskygga personer vistas där.

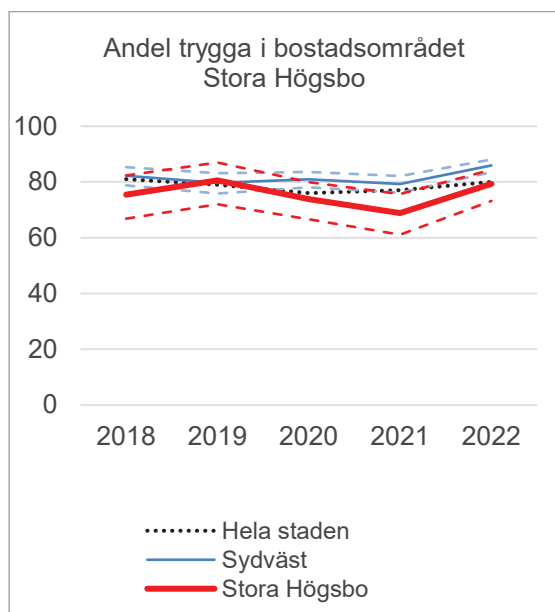
De flesta av de platserna som benämnts som otrygga i ovan beskrivning är samtidigt mycket uppskattade av invånare i vardagslivet.

Centrala Tynnered och Frölunda Torg-Tofta skiljer sig från övriga mellanområden genom att polisen har en större betydelse för invånarnas trygghet. Skillnaden mot övriga mellanområden är stor men i jämförelse med övriga stadens mellanområden så är det främst Frölunda Torg-Tofta som sticker ut. Centrala Tynnered och Frölunda Torg-Tofta skiljer sig också gentemot varandra där Centrala Tynnered i betydligt större omfattning ser personer i omgivningen som trygghetsskapande (21 procent) medan denna siffra är anmärkningsvärd låg i Frölunda Torg-Tofta (9 procent) (6).

Stora Högsbo

Stora Högsbo är geografiskt ett mellanstort område i Sydväst men har flest invånare av alla mellanområden, cirka 29 000. I området finns flerbostadshus, radhus och villor, några mindre

torg, ett par kollektivtrafikknutpunkter och ett stort industriområde som också innefattar handelscentrum både för företagare och privatpersoner.

I Stora Högsbo anger 79 procent av de svarande att de känner sig trygga i sitt bostadsområde år 2022.

Sedan 2018 har tryggheten varierat upp och ner. Värt att notera är att det mellan 2020 och 2021 skedde en ökning av andelen invånare som upplever att gängrelaterad brottslighet är ett stort problem i området (6) (7).

Stora Högsbo har en lägre trygghet än stadsområdet som helhet med undantag för år 2019.

Källa: SOM-undersökningen. Inställning till påståendet: "Jag känner mig trygg i mitt bostadsområde" 1 Helt felaktigt – 5 Helt riktigt. Diagrammet visar andelen som svarat 4 eller 5. De streckade linjerna visar konfidensintervallet (ii).

Mellanområdet har nyligen prioriterats upp i stadens och polisens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet och informationen om området håller på att byggas upp.

Faktorer som bidrar till otrygghet är mörka och ödsliga ytor, omfattande klotter längs ett par stråk, öppen narkotikaförsäljning och narkotikagömmor samt bilar som kör fort specifikt vid skolor och förskolor (farten upplevs obehaglig även när hastighetsgränser hålls). Under året har grupper av unga som "stökar runt" uppmärksamats alltmer. De har bland annat tagit sig in i lokaler olovligt och även tänt eld inne i ett parkeringsgarage. Det handlar både om tonåringar men även yngre barn som borde ha tillsyn från sina föräldrar. Bland ungdomar själva uttrycks en oro för att bli rårande av jämnåriga. För första gången på många år har Stora Högsbo ett fullt utbyggt högstadium vilket gör att betydligt fler ungdomar rör sig i området.

Invånarna i Stora Högsbo upplever en relativt hög otrygghet på hållplatser vilket skiljer sig från övriga Sydvest (6). Hållplatser som sticker ut i området är Marklandsgatan och Axel Dahlströms torg. Det som skapar otrygghet runt hållplatserna är narkotikaförsäljning och personer som är narkotikapåverkade. Hela spårvagnssträckan i Stora Högsbo är också starkt drabbat av klotter på hållplatserna.

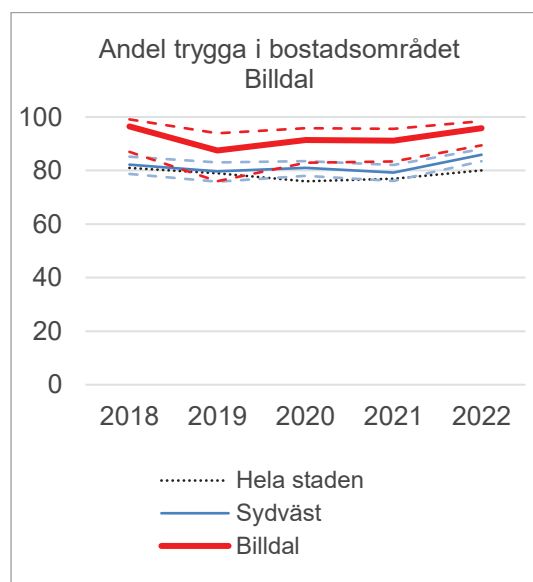
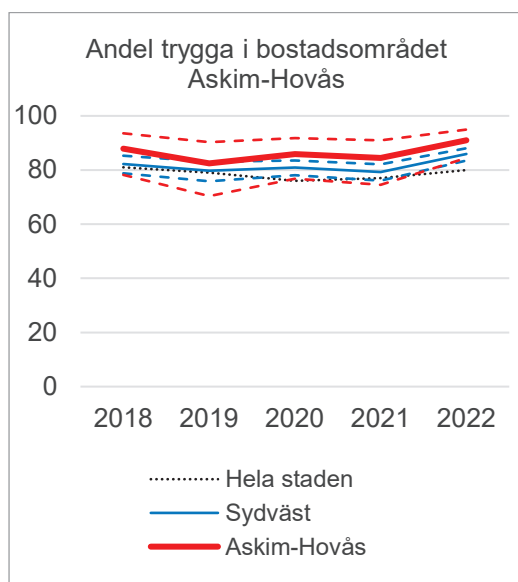
Det har under året varit ett par sprängningar och en skottlossning inom området Stora Högsbo som misstänks vara kopplade till kriminella grupperingar.

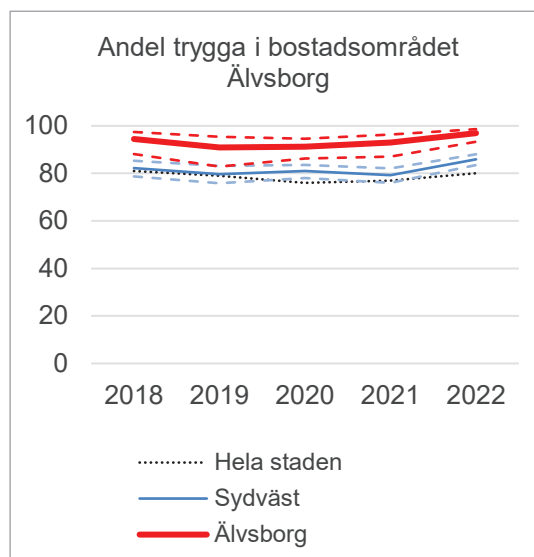
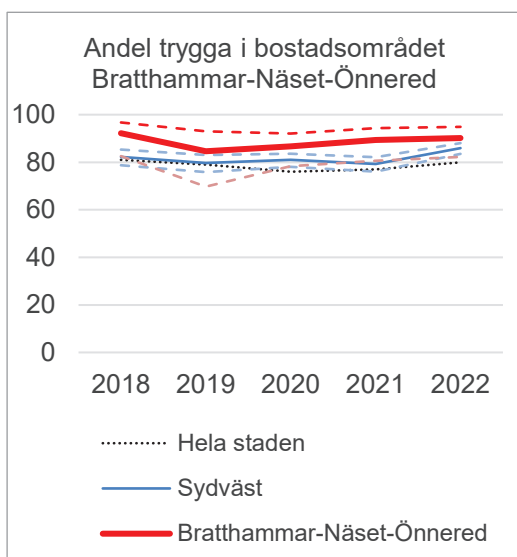
I Stora Högsbo driver socialförvaltningen ett socialt boende för hemlösa Boende. Ytterligare två boenden fanns i området under delar av 2023. Runt dessa boenden har under flera år skett stölder, inbrott, ordningsstörningar och våldsbrott. I närheten finns en kyrkogård som periodvis har stora problem med att den används för att förvara stöldgods och olika tillhyggen såsom knivar och yxor. Sedan två av boendena flyttat/lagts ner och det största boendet minskat antal platser har situationen blivit betydligt bättre, även om det fortfarande förekommer problem. En stor del av problematiken kan kopplas till personer som söker upp klienter på boendet.

I Högsbo industriområde har streetracevents genomförts regelbundet med både ungdomar och vuxna. Det sker främst under vår och sommar, främst på helger. Det är olaglig att anordna streetracing och deltagarna gör sig ofta skyldiga till vårdslöshet i trafik.

Älvsborg, Billdal, Askim-Hovås, Bratthammar-Näset-Önnered och Södra skärgården

De fem mellanområdena som beskrivs här är geografiskt stora områden med sammanlagt cirka 38 000 invånare. Älvsborg har flest invånare cirka 20 000 och Södra skärgården har cirka 5000 invånare. De fem mellanområdena består främst av villabebyggelse, med vissa inslag av bostadsrätter och hyreslägenheter, jordbruksmark, kustlandskap och mindre industriområden. Samtliga områden karaktäriseras av en god socioekonomisk status. Socialförvaltningen har få verksamheter i områdena och polisen befinner sig mer sällan här vilket gör att det finns mindre information om dessa områden.

Källa: SOM-undersökningen. Inställning till påståendet: "Jag känner mig trygg i mitt bostadsområde" 1 Helt felaktigt – 5 Helt riktigt Diagrammet visar andelen som svarat 4 eller 5. De streckade linjerna visar konfidensintervallet (ii).

De fyra mellanområdena Askim-Hovås, Billdal, Bratthammar-Näset-Önnered och Älvsborg har alla en högre upplevd trygghet än Sydväst som helhet. På frågan om vad som gör en mer trygg i sitt bostadsområde svarar invånarna i dessa fyra områden att det är personer i omgivningen samt områdets fysiska och sociala egenskaper. Polisens insatser har en mindre betydelse.

Under året skedde en skottlossning i Askim, med koppling till kriminella nätverk, där två personer skadades.

I Sisjöns industriområde förekommer med jämna mellanrum streetracing. Problemet har dock minskat betydligt sedan farthinder byggdes på två av gatorna 2022.

Under sommarmånaderna är det, i perioder, stökigt på badplatserna. Nedskräpning är omfattande på vissa platser och besökare parkerar felaktigt i en sådan omfattning att polis och räddningsfordon har svårt att ta sig fram i en akut situation.

I Södra Skärgården anger 100 procent att de känner sig trygga i sitt bostadsområde. Under hela perioden ligger Södra Skärgården högre än Sydväst och staden.

På frågan om vad som gör en mer trygg i sitt bostadsområde svarar invånarna i Södra Skärgården att det är personer i omgivningen samt områdets fysiska och sociala egenskaper. Polisens insatser har en mindre betydelse.

Källa: SOM-undersökningen. Inställning till påståendet: "Jag känner mig trygg i mitt bostadsområde" 1 Helt felaktigt – 5 Helt riktigt Diagrammet visar andelen som svarat 4 eller 5. De streckade linjerna visar konfidensintervallet (ii).

I dialoger under de senaste åren anges båtterminalen på Saltholmen som en otrygg plats på kvällarna särskilt för barn och unga. Belysningen upplevs bristfällig och narkotikahandel sker i området. På några öar i Södra skärgården förekommer en del ungdomsproblem i form av skadegörelse, trakasserier och hög alkoholkonsumtion. Trafiksituationen på vissa öar med trimmade mopeder, höga hastigheter, olovlig körning och ingen hjälm är också ett problem. Polisen och andra aktörer ser att det finns en tystnadskultur som innebär att många brott såsom trakasserier, skadegörelse och inbrott inte anmäls.

3. Brott

Brottsstatistik

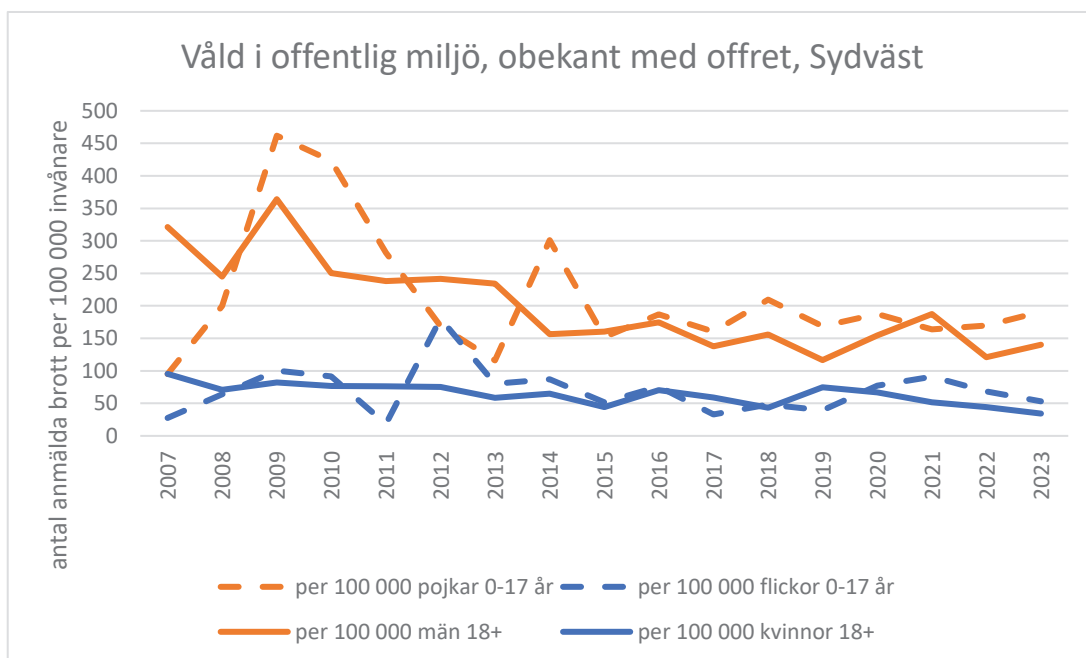
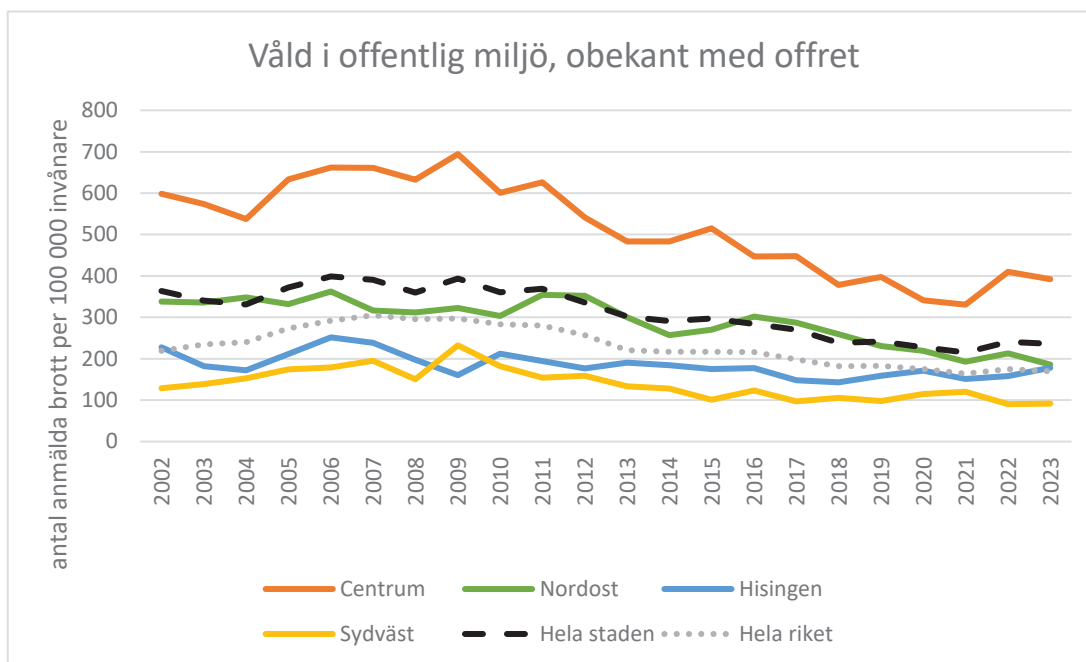
Nedan redovisas anmälningsstatistik för ett urval av brott, framför allt de brottskategorier som speglar den faktiska brottsutvecklingen och som påverkar människors vardag. Det är dock viktigt att komma ihåg att anmälningsstatistiken är ett mått på hur många brott som anmäls, inte hur många brott som faktiskt begås. Mörkertalet varierar också mellan olika typer av brott. Dessutom kan det i ett senare skede, efter utredning, visa sig att det anmälda brottet faktiskt inte var ett brott.

Självrapporterad utsatthet för brott är ett kompletterande sätt att mäta omfattning av brottslighet men eftersom den nationella trygghetsundersökningen för 2023 endast redovisas per lokalpolisområde, och detta inte sammanfaller geografiskt med stadsområdet Sydväst, har materialet inte varit möjligt att använda i denna lägesbild.

Statistiken presenteras i antal anmälda brott per 100 000 invånare för att kunna jämföra

resultat över olika geografiska områden och över tid, oberoende av befolkningsförändringar. Statistiken som presenteras för 2023 är preliminär eftersom slutgiltiga siffror kommer senare under våren. Vanligtvis brukar det skilja ungefär en procent mellan den preliminära och den slutliga statistiken. Brottstatistiken nedan är hämtat från Brottsförebyggande rådets statistikdatabas (8).

Våld i offentlig miljö

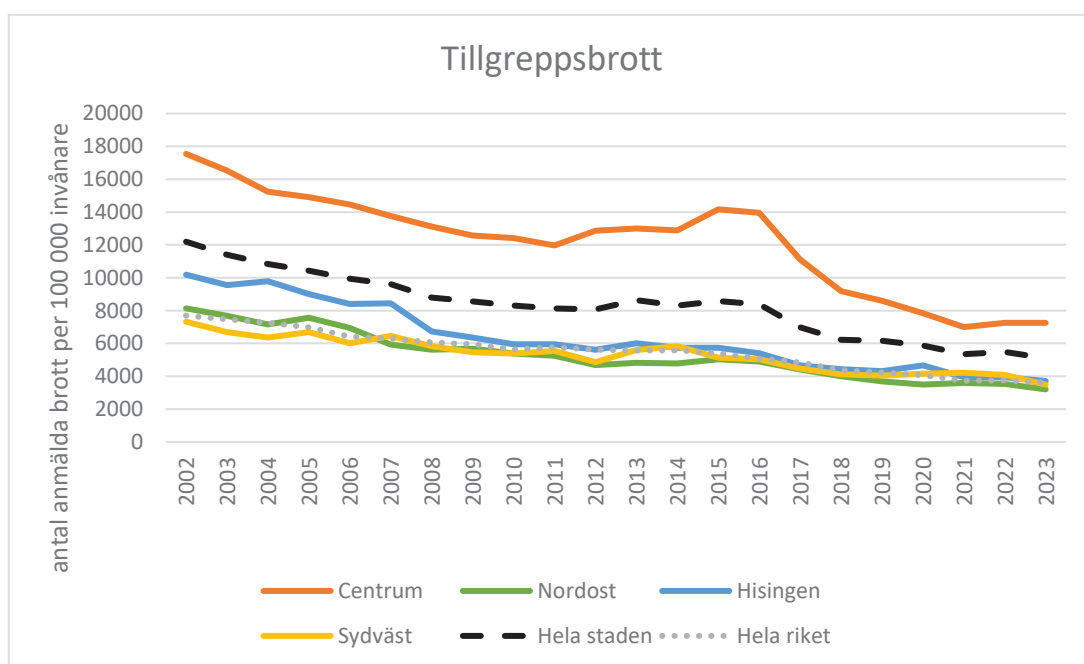

Beskrivning av problematiken

Det översta diagrammet visar anmälda brott för ett antal brottskoder som sker i offentlig miljö och där offret och gärningsmannen är obekanta för varandra. Dessa våldsbrott har till skillnad från flera andra våldsbrott relativt hög anmälningsbenägenhet (litet mörkertal). I Sydväst har det anmälts 92 stycken brott per 100 000 invånare. De senaste 20 åren kan vi skönja en viss nedgång och positiv trend. Sydväst har färre anmälda brott per 100 000 invånare än övriga stadsområden och även lägre än Sverige som helhet.

Det mest vanligt förekommande brottet är Misshandel, annan än grov, mot man 18 år eller äldre, utomhus (ringa misshandel). Majoriteten av Brott i offentlig miljö har skett runt Frölunda torg, följt av Marklandsgatan. Att dessa båda platser sticker ut beror på att det är knutpunkter för kollektivtrafiken, många människor som rör sig alla tider på dygnet samt en plats där det sker narkotikaförsäljning. Noterbart är att pojkar under 17 år drabbas i hög grad i förhållande till åldersgruppens storlek.

Tillgreppsbrott

Beskrivning av problematiken

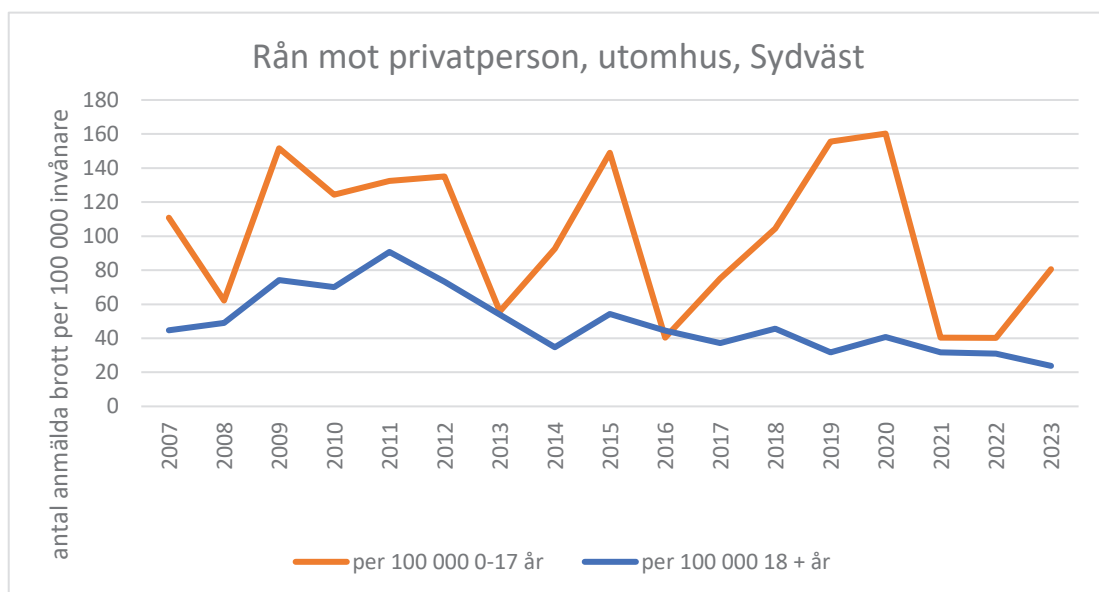
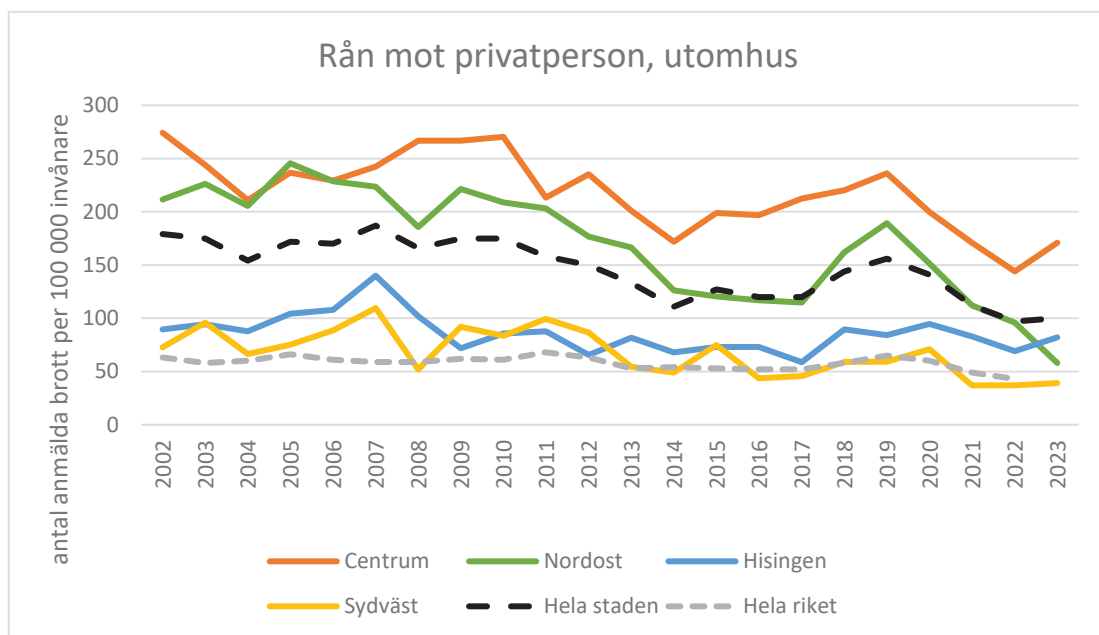
Tillgreppsbrott innefattar brott när någon olovligen tar något som tillhör någon annan, till exempel snatteri, stöld och rån. Diagrammet visar att det anmälades 3495 stycken tillgreppsbrott per 100 000 invånare under 2023 i Sydväst. Antal anmälda tillgreppsbrott har minskat sakta de senaste 20 åren men minskningen går långsammare än i Sverige som helhet. Stölderna i butik har varit den vanligaste tillgreppsformen under flera år med något enstaka undantag.

Cykelstölder är vanligt förekommande och polisen påträffar med jämna mellanrum

hälericentraler i stadsområdet. Där förvaras lager av stulna cyklar i syfte att sälja vidare. Hälericentralerna är ofta belägna i lägenheter och kan många gånger vara kopplade till människor med missbruk.

Många av inbrotten sker i källare och vind. Skalskyddet har förbättrats markant i många flerbostadshus i stadsområdet, en utveckling som fortsätter, och detta kommer förhoppningsvis att minska antalet inbrott ytterligare.

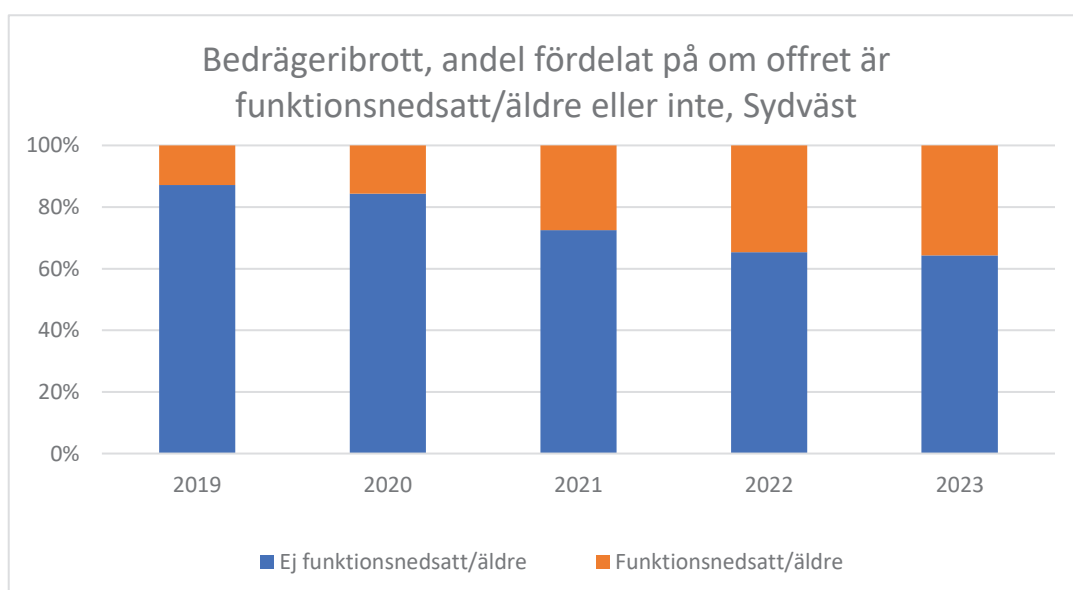
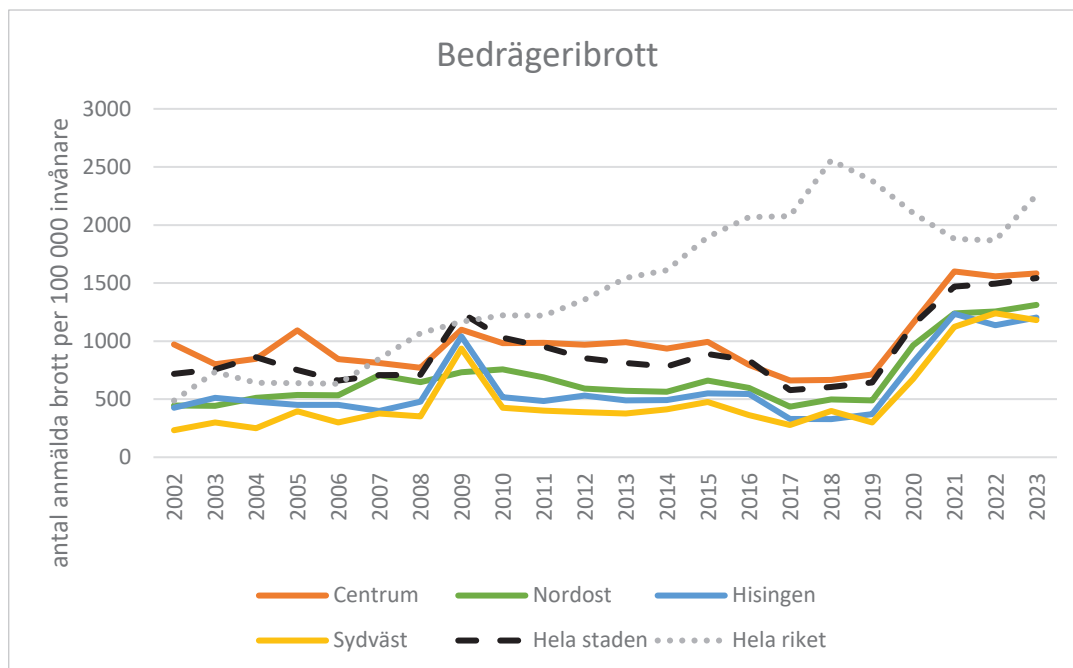
Generellt syns en ökning av tillgreppsbrott som kan kopplas till en ekonomisk nedgång där fler människor lever i ekonomisk utsatthet. Exempel på detta är stölder av mat och toalettpapper.

Beskrivning av problematiken

Rån mot privatperson ingår även i diagrammet över tillgreppsbrott men beskrivs här även separat. Det har anmälts 39 stycken rån mot privatperson utomhus per 100 000 invånare i Sydväst. Trenden över 20 år har varierat men det syns en viss nedåtgående trend. Sett över tid har det skett färre rån i Sydväst jämfört med övriga Göteborg men något högre än riksgenomsnittet. Även om den totala nivån är relativt låg så drabbas unga under 17 år i anmärkningsvärt hög grad. Det handlar om unga som rånar andra unga.

Bedrägerier

Beskrivning av problematiken

Det översta diagrammet visar att det anmälts 1181 bedrägeribrott per 100 000 invånare i Sydväst under 2023. Bedrägeribrotten tog fart betydligt senare i Göteborg än nationellt, nästan 10 år senare. Sedan 2020 har det emellertid skett en markant ökning av antalet anmälda bedrägeribrott i Göteborg och i Sydväst. Kurvan visar en avplaning de senaste åren för Sydväst men det är ändå den brottskategori som har den mest utmärkande utvecklingen. Nationellt bedrägericentrum bedömer att antal bedrägerier fortsatt kommer att öka i hela landet. Ökningen av antalet bedrägeribrott och minskningen av tillgreppsbrott hänger eventuellt ihop och kan bero på förändrade brottstillfällen. Ett exempel är den allt mindre tillgången på kontanter i samhället som försvårar tillgreppsbrott och ger upphov till nya typer av brott, inte minst i form av bedrägerier.

I sydväst är det främst äldre som drabbas. De utsätts för bedrägerier främst genom social manipulation och kortbedrägerier. En stor del av bedrägerierna genom social manipulation består av så kallade befogenhetsbedrägerier. Detta innebär att en gärningsperson utger sig för att vara exempelvis polis, banktjänstperson eller från hemtjänsten. Detta för att lura målsägande att betala eller lämna ifrån sig värdeföremål. En annan form av social manipulation är när någon uppger sig vara en anhörig för att få offret att i god tro lämna ifrån sig värdesaker eller skicka pengar. Bedrägerier kan begås av en gärningsperson som knackar på hos den äldre men det är också mycket vanligt att de sker över telefonsamtal, SMS eller e-post.

Brott mot narkotikastrafflagen

Narkotikabrott är ett så kallat upptäcksbrott, vilket innebär att ju mer polisen arbetar med problematiken desto fler brott upptäcks. Det finns sällan ett offer som anmäler brottet, det måste upptäckas av någon; polis eller vittne. Detta innebär att brottsstatistiken inte är ett bra mått på omfattningen eller utvecklingen av problematiken och vi väljer därför att inte redovisa något trenddiagram såsom vi gör för övriga brott.

Beskrivning av problematiken

Under 2023 anmälades 495 narkotikabrott per 100 000 invånare i Sydväst vilket är betydligt lägre än för Göteborg och Sverige som helhet (8).

De allra flesta narkotikabrott som anmälts utgörs av innehav och eget bruk. Överlåtelse och framställning anmäls i betydligt lägre grad. De flesta anmälningar gäller cannabis i kombination med det narkotikaklassade läkemedlet Tramadol vilket är väntat eftersom cannabis är den vanligaste drogen i Sverige.

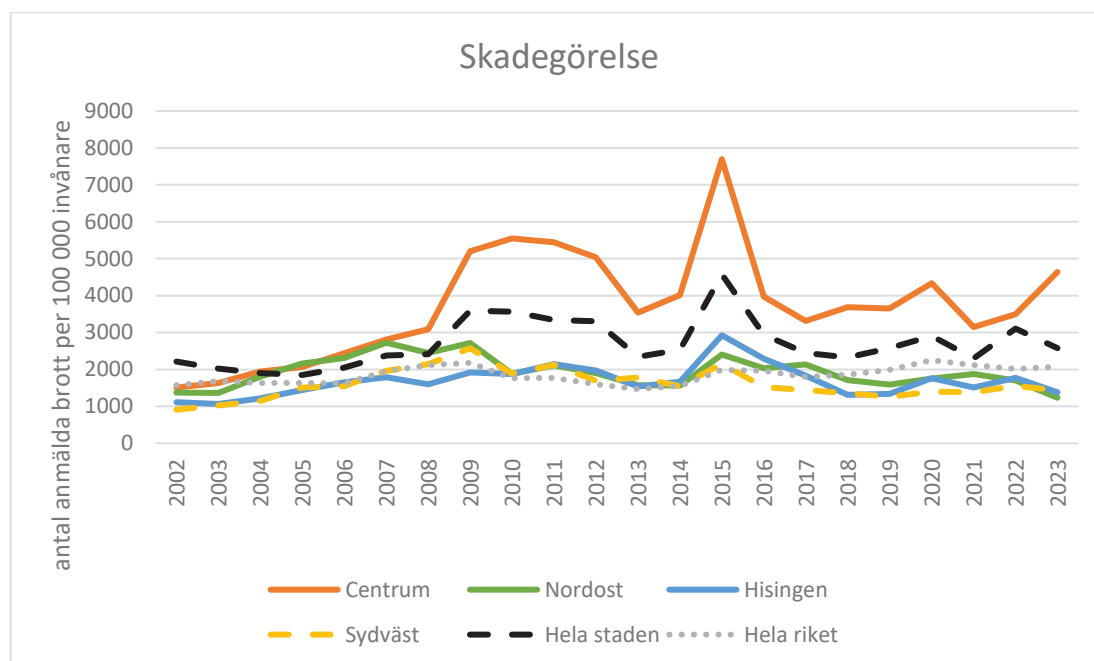
Narkotikaförsäljning sker inte på en specifik plats i stadsområdet och genomförs inte heller med enbart en metod. De som säljer narkotika varierar sitt tillvägagångssätt för att minimera upptäcktsrisken. De transporterar sig ofta med kollektivtrafik, taxi, elsparkcyklar eller andra fordon som är svårare att stanna, kontrollera och binda till en person.

Försäljningen sker ofta via sociala medier, appar samt telefonnummer och

upphämningsplatsen varierar. Säljarna undviker ofta att bära drogerna på sig. Det innebär att det vid visitation inte alltid hittas narkotika. Däremot kan kontanter eller en så kallad ”säljlur” hittas på individen vilket stärker indikationen på att personen säljer. För att undvika att ertappas med narkotika göms den ofta i publika miljöer och detta har ökat de senaste åren. Narkotika hittas regelbundet på en mängd olika platser i stadsområdet däribland parker, förskole- och skolgårdar. Att narkotika göms där små barn leker är förstås extra allvarligt. Problemen med gömd narkotika i offentlig miljö har ökat de senaste åren.

Även om hantering av narkotika sker på väldigt många olika platser så finns det några platser som oftare än andra nämns som problematiska och dessa är Marklandsgatans knutpunkt, Frölunda torg, parkeringsgaraget vid Opaltorget, runt skolor och förskolor främst på kvällstid samt runt sociala boenden.

Skadegörelsebrott

Beskrivning av problematiken

Diagrammet visar att det anmälts 1434 skadegörelsebrott per 100 000 invånare i Sydväst under 2023. Skadegörelsebrotten har legat på en relativt jämn nivå under många år och det går inte att se någon tydlig trend.

Den absolut största kategorin är klotter med 916 anmälda brott per 100 000 invånare. Som boende eller besökare i stadsområdet ser man kontinuerligt klotter i området, men det mesta saneras relativt snabbt. Några platser och föremål är dock extra utsatta såsom exempelvis spårvagnshållplatser och offentliga byggnader och på dessa platser har klotterproblematiken varit påtaglig för invånare under året. Klotter sker på alla möjliga föremål; väggar, stolpar, staket, avloppstunnlar, soptunnor och elhus. På vissa platser och föremål klottras det i princip konstant. Klottret går också i vågor och i perioder är vissa platser extra utsatta. Detta

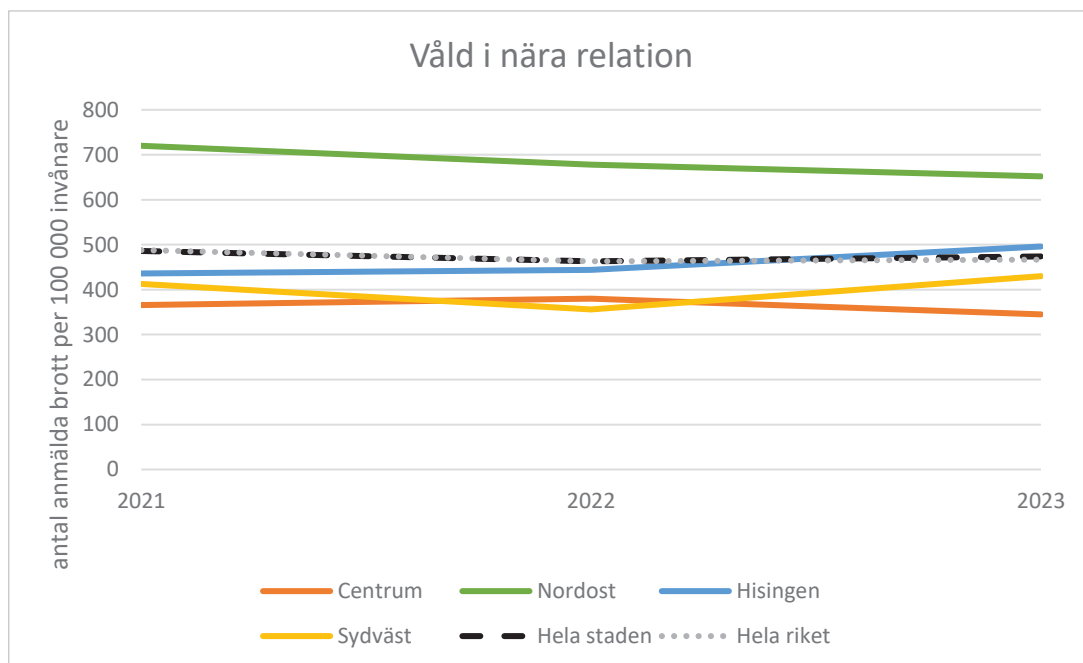
beror bland annat på klotterkulturen. Att måla sin ”tag” på olika platser är ett sätt att etablera sig inom klottervärlden. Det resulterar i att enskilda individer med små medel kan skapa stor skada.

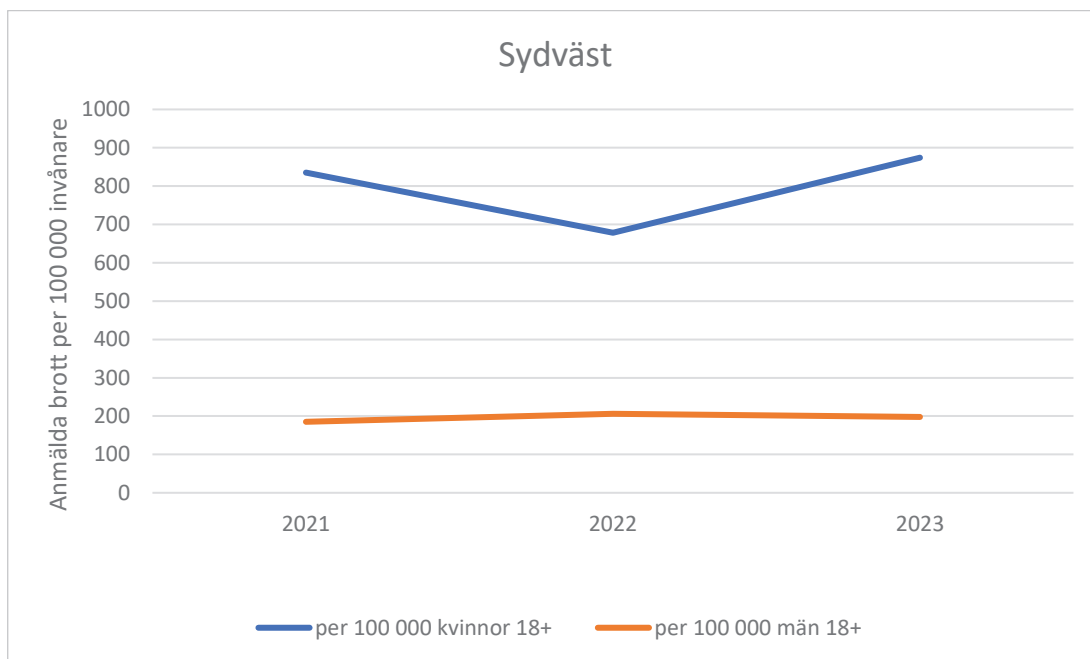
Under 2023 inträffade ett tiotal bränder som av Räddningstjänsten bedöms vara avsiktliga. Det handlar bland annat om brand i container, brand i papperskorg samt en bilbrand och ett par bränder i mopeder.

Skadegörelse i form av stulet kopparmaterial skedde under en period i stadsområdet. Det handlade då om brunnslock, delar av entrédörrar på flerbostadshus mm. Denna typ av stöld/skadegörelse sker i vågor med ojämna mellanrum.

Statistik över skadegörelse på de byggnader som kommunen äger visar att stadsområde Centrum har mest skadegörelse men även Sydväst ligger relativt högt. Sydväst skiljer sig genom att ha betydligt mer vandalisering än övriga stadsområden (3).

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Beskrivning av problematiken

Enligt en rapport från Brottsförebyggande rådet har var fjärde kvinna och var sjätte man i åldrarna 16-79 år någon gång utsatts för våld av en partner eller före detta partner. Våldet kan exempelvis ta sig i uttryck i form av psykiskt våld, fysiskt våld, sexuellt våld, ekonomiskt våld, materiellt våld, digitalt våld eller försummelse. Vanligast är att bli utsatt för psykiskt våld. Av de som utsatts för våld hade dock bara 4 procent polisanmält det som hänt. Mörkertalet i anmälningssstatistiken är alltså mycket stort (9). Statistiken som presenteras i detta avsnitt behöver därför tolkas med försiktighet. Vi väljer ändå att redovisa det i denna lägesbild för att ha en löpande dokumentation och i viss mån kunna avläsa trender.

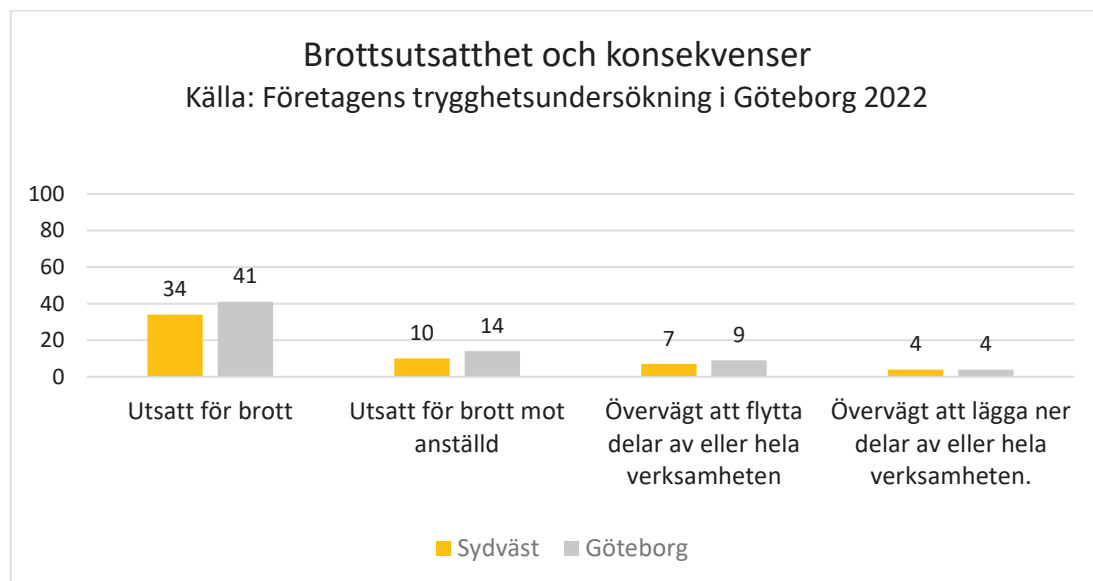
Det översta diagrammet visar en sammanslagning av olika brottstyper som innebär våld i nära relationer. Under 2023 har 430 brott i nära relation anmälts per 100 000 invånare i Sydväst. Flest anmälningar gäller våld mot kvinnor. Mörkertalet är som sagt mycket högt och det antas vara ännu högre bland män och ickebinära. Inom Socialtjänsten aktualiserades 86 ärenden för personer över 21 år som rörde våld i nära relation under 2023. Det är en ökning jämfört med föregående år, 62 ärenden aktualiserade 2022 och 52 ärenden aktualiserades 2021.

Hedersrelaterad brottslighet är brott som helt eller delvis begåtts för att bevara eller återupprätta en persons, familj/släkts eller annan liknande grupps anseende utifrån en föreställning om heder. I stort sett alla brott kan vara hedersrelaterade, det är motivet som avgör. Utöver detta finns också specifika hedersbrott såsom könsstympning, äktenskapstvång, barnäktenskapsbrott, vilseledande till äktenskapsresa och brott mot utreseförbud enligt lagen med särskilda bestämmelse om vård av unga. Under 2022 infördes dessutom ett nytt brott kallat hedersförtryck i brottsbalken. För att dömas för hedersförtryck ska gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av målsägandens integritet och varit

ägnade att allvarligt skada målsägandens självkänsla och dessutom ha ett hedersmotiv. Under 2023 anmäldes 44 brott (faktiskt antal) som hade markerats med hedersproblematik men mörkertalet är mycket högt.

Näringslivets utsatthet för brott

Näringslivet drabbas av brott i form av skadegörelse, bedrägerier, stölder eller att anställda utsätts i sin yrkesroll. Företagens möjligheter att bedriva verksamhet påverkas också av brottslighet som pågår i närområdet. Under 2022 genomfördes för första gången en enkät om brott och trygghet till företag i Göteborg. Det har inte genomförts någon enkät under 2023 och resultaten nedan är därför hämtade från undersökningen 2022 (10).

34 procent av företagen i Sydvest uppger att de har utsatts för något eller några brott under ett år. På Göteborgsnivå kan vi se att de vanligaste brotten är skadegörelse, bedrägerier samt stölder och snatterier och att de mest utsatta branscherna är hotell och restaurang, fastighetsverksamhet och handel. Många företag drabbas också återkommande. Stora företag är generellt mer drabbade än mindre företag och ensamföretagare är minst drabbade. Resultat för typ av brott och utsatta branscher redovisas inte på stadsområdesnivå.

Brottsligheten ger konsekvenser för näringslivet och 7 procent av företagen i Sydvest har övervägt att flytta verksamheten på grund av utsatthet eller oro för brott. De flesta överväger att flytta till en annan kommun. 4 procent av företagen har av samma anledning övervägt att lägga ner delar av eller hela företaget.

Ökningen av bedrägerier som beskrivs i tidigare avsnitt har även drabbat företagare främst i form av fakturabedrägerier. Näringslivets utsatthet för brott och ordningsstörningar beskrivs även under avsnittet kriminella grupperingar och utsatta områden.

4. Kriminalitet

Kriminella nätverks påverkan på lokalsamhället

I Göteborgsregionen finns flera kriminella nätverk som påverkar tryggheten negativt. Nätverken är också sammankopplade med varandra både i regionen och nationellt. Tre nätverk har sin bas i stadsområde Sydväst ⁽ⁱⁱⁱ⁾. Nätverken bedriver olika typer av kriminell verksamhet där narkotikahandel är dominerande. De senaste tio åren har ett antal grova våldsdåd skett inom och mellan de olika grupperingarna. Våldsdåden som utförts har till viss del koppling till narkotikamarknader men har samtidigt en mer komplex orsak med olika typer av konflikter, lojaliteter och framför allt hämndaktioner där varje mord kräver vedergällning.

De kriminella nätverken påverkar tryggheten hos boende och verksamheter negativt på flera sätt. Detta gäller särskilt i områdena Frölunda och Tynnered där de flesta våldsdåden har skett och där kriminella personer vistas. Våldsdåd i offentlig miljö skapar en oro, även om den inte är riktad mot boende eller företagare. Den öppna narkotikahandeln skapar också oro och otrygghet. I perioder har maskerade personer syns i området, främst ungdomar/unga vuxna och det har förekommit att människor som rör sig i området har stoppats och kontrollerats av kriminella personer. Ett antal ungdomar uppger att de inte vågar röra sig fritt mellan områdena på grund av kriminella territorier. Företagare påverkas av att kriminella personer olovligt använder caféer och restauranger som samlingsplatser och det har förekommit att kriminella öppet stjal varor i kraft av sitt våldskapital.

Flera anmälningar om blåjussabotage har upprättats i lokalpolisområdet under året då ingripanden har hindrats eller störts av personer med koppling till de kriminella nätverken.

De kriminella grupperna har under åren varierat i organisation och struktur, men de senaste åren kan man se en hierarkisk struktur med en kärna av ledare högst upp, därefter mellanskikt och längst ner/längst ut en ”svans” av unga personer som även de ingår i nätverksstrukturen. Ju längre ett nätverk har varit förankrat på en plats, desto fler åldersskikt etableras. (11) Polis och andra samhällsaktörer konstaterar att en socialisering av allt yngre personer till de kriminella nätverken pågår i stadsområdet.

Till skillnad från tidigare år har de kriminella nätverken ändrat sin geografi. Nätverken är inte lika lokala som tidigare utan numera utspridda och allierade med andra nätverk. Många av de ledande konfliktaktörerna bor inte längre kvar i området utan finns utspridda över stora geografiska områden. Detta i sin tur gör att fler områden har och kommer att påverkas av kommande konflikter.

Polismyndigheten gör vartannat år en bedömning av lokalsamhällen utifrån graden av kriminell påverkan, i tre nivåer; särskilt utsatt område, riskområde och utsatt område. Delar av Centrala Tynnered har blivit klassificerat och pendlat mellan dessa nivåer sedan listan togs i bruk 2015. Den senaste bedömningen, 2023, klassades området som riskområde, det vill säga att det finns en överhängande risk att området blir särskilt utsatt om inte adekvata

åtgärder sätts in (12). Flera lokala aktörer ser en positiv utveckling i Tynnered de senaste åren, polisen ser bland annat att tystnadskulturen i området har minskat och att polisen idag kan verka i området utan större konfrontationer och sabotage. Den upplevda tryggheten bland invånarna har också ökat betydligt (6). Polisen bedömer samtidigt situationen i området som skör.

Frölunda har genomgått en värdering och uppfyller vissa av kriterierna men inte tillräckligt för att klassificeras i någon av de tre nivåerna. Detta beror bland annat på att Frölunda är en knutpunkt och centrumområde med problematik som i princip alltid förekommer på sådana platser.

Det är viktigt att påtala att polisens klassificering inte synliggör all typ av utsatthet och att även andra geografiska områden kan uppvisa utsatthet i form av segregation och svag socioekonomi som behöver adresseras för att driva en förändring i positiv riktning (13).

Särskilda händelser

Här beskrivs särskilda händelser som skett under 2023 och som har påverkat tryggheten i stadsområdet.

Drygt 10 allvarliga våldsdåd i offentlig miljö har skett under året. Det har främst handlat om skottlossningar, sprängningar och andra allvarliga våldsbrott varav flera, men inte alla har en trolig koppling till organiserad brottslighet/kriminella grupperingar. Dåden har både gett materiella skador och personskador, dock ingen med dödlig utgång.

Barn och unga i riskzon för kriminalitet och missbruk

I sydväst bor drygt 31 000 barn och unga i åldern 0-20 år. Under 2023 inkom totalt 2429 aktualiseringar till socialtjänsten för barn 0-20 år och 62 procent ledde till utredningar. För de aktualiseringar som gjorts för 13-20 åringarna angavs orsaken egen brottslig verksamhet/kriminalitet i 315 av fallen. Under året har socialtjänsten skrivit 72 yttranden enligt lagen om unga lagöverträdare ^(iv) (14). För att få mer information och analyser om aktualiseringar till socialtjänsten för barn och unga hänvisar vi till Göteborgs stads socialtjänstrapport.

En positiv skolgång med godkända betyg är en skyddsfaktor mot kriminalitet. Skillnaderna var gäller andel elever som är behöriga till minst yrkesprogram är stora mellan de olika mellanområdena. Här mäts de elever som bor i mellanområdet oavsett om de går på en skola i området eller någon annanstans. Andelen behöriga spänner mellan 98,1 procent och 66,9 procent. När man mäter andelen per skola är skillnaderna ännu större och sträcker sig från 100 procent till 38,3 procent.

Hot och våld mellan ungdomar uppmärksammades i förra årets lägesbild och är ett fortsatt problem även 2023. Många verksamheter lyfter detta i dialoger och ser att det är något som ökar. Det handlar om hot om att någon annan ska utföra våldshandlingar, verbala kränkningar, våld, rån och utpressning. Generellt är attityden och jargongen mellan många

ungdomar hård och dömande mot varandra. Detta sker både i verkliga livet och på sociala medier. En del konflikter startar på internet men övergår sedan i fysisk form. Detta gäller hela stadsområdet och både pojkar och flickor (3).

Unga personer i vårt stadsområde träder kontinuerligt in i kriminella nätverk och nätverken kan därigenom upprätthålla sin verksamhet. Barn utnyttjas genom att förvara eller sälja narkotika, förvara vapen eller att hålla koll på en viss plats och varna när de ser en polis. Detta är både ett sätt för kriminella att utnyttja barnens ringa ålder och ett led i att slussa in dem i den kriminella verksamheten. Involveringen underlättas när de kriminella och unga vistas på samma platser och knyter kontakter. I sydväst är dessa platser väl kända av myndigheter som ständigt arbetar för att störa dessa interaktioner. Det är främst ungdomar som involverar de yngre barnen (15) (11).

Det är i huvudsak män som ingår i de kriminella nätverken. Kvinnor och flickor förekommer i lägre grad vad gäller misstankar om brott och i insatser från socialtjänsten avseende kriminalitet. Kvinnors och flickors roll är emellertid fortfarande inte tillräckligt utforskat varken på lokal eller nationell nivå. Under året har polis och socialtjänst uppmärksammat en delvis ny trend av att ungdomar åldern 13-14 år från socioekonomiska starka områden har samröre med nätverkskriminella från andra delar av Göteborg.

Ungdomars brottslighet inom kriminella grupperingar skiljer sig mot ”vanlig” ungdomsbrottslighet på det sättet att utträdet tydligt motverkas av den kriminella grupperingens normer och regler och att den unga oftast förhindras att lämna kriminaliteten genom hot om våld (11).

Sedan några år tillbaka finns en oro kring barn i låg- och mellanstadieåldern. Problematiken kan beskrivas med följande exempel; barn i lågstadieåldern vistas ute fram till midnatt utan vuxna närvarande, barn deltar i öppna verksamheter under en hel dag utan att till synes ha något att äta eller pengar att handla för, barn besöker aktiviteter och fritidsverksamheter utan att delta i dem, de bråkar, förstör och skrämmer andra barn i aktiviteterna, vissa barn är svåra att få kontakt med och har ett utmanande eller undvikande beteende gentemot vuxna. Det handlar om relativt få barn och dessa löper stor risk att utnyttjas av kriminella nätverk.

Alkohol- och narkotikabruk är en riskfaktor för att utveckla en kriminell livsstil. Alkoholkonsumtionen bland unga har minskat i Göteborg som helhet, men inte i Sydväst som legat på samma nivå sedan 2016. Andelen elever i 9:an som druckit alkohol de senaste 12 månaderna ligger på 45 procent och andelen i gymnasiet ligger på 71 procent vilket är höga siffror i förhållande till övriga staden. Intensivkonsumtionen dvs elever som dricker stora mängder alkohol vid ett och samma tillfälle (minst en flaska vin eller motsvarande) ligger högt i jämförelse med övriga staden både för årskurs nio och gymnasiet. För båda årskurserna syns en ökning av intensivkonsumtionen sedan förra mätningen.

Det har skett en mycket stor ökning av e-cigarett bland unga i hela landet. Användandet av e-cigarett i Sydväst sker främst från och med årskurs sju men förekommer redan i årskurs fyra. Det är olagligt att sälja eller tillhandahålla e-cigarett till personer under 18 år, oavsett om de innehåller nikotin eller inte. Även snusanvändningen ökar, särskilt för flickor och en

stor del av detta kan tillskrivas det vita snuset (3) (16).

Sydväst är det stadsområde där flest ungdomar någon gång har använt lustgas i berusningssyfte. Bland gymnasiets årskurs två är det hela 34 procent som berusat sig på detta sätt (16). Det finns ingen åldersgräns för att köpa eller bruka lustgas och gasen är enkel att köpa för ungdomar. Tomma lustgastuber ligger regelbundet slängda i området. Att berusa sig med lustgas är skadligt för hälsan både på kort och lång sikt (17).

Andelen som har använt narkotika någon gång under 2022 är densamma i Sydväst som i Göteborg som helhet bland gymnasieelever det vill säga 18 procent. Andelen i årskurs nio är något lägre i Sydväst 4,2 procent än i Göteborg som helhet 6,1 procent. Andelen i Sydväst har minskat för båda årskurserna sedan förra mätningen. Minskningen syns även på hela stadennivå (16).

I stadsområdet finns indikationer på att ett antal butiker säljer cigaretter och e-cigaretter till ungdomar under 18 år vilket är olagligt. Några säljer också energidryck till ungdomar under 15 år vilket inte är olagligt men bryter mot branschens egen överenskommelse (3).

Ett antal ungdomar i stadsområdet säljer narkotika. Detta har framkommit då polisen beslagtagit telefoner för att utreda narkotikabrott. Narkotikahandeln är till stor del kopplad till kriminella gäng.

Det finns skillnader inom stadsområdet och generellt är användningen av alkohol och narkotika högre bland unga i socioekonomiskt starka områden. Däremot är övriga riskfaktorer för framtida problem kopplat till narkotika högre i de områden som har låg socioekonomisk status.

Våldsbejakande extremism/antidemokratiska företeelser

Säkerhetspolisens definition av våldsbejakande extremism är att det är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ideologiska mål. Det tre huvudsakliga extremismmiljöerna i Sverige är: den våldsbejakande islamistiska miljön, den våldsbejakande högerextrema miljön och den våldsbejakande vänsterextrema miljön.

I augusti höjde säkerhetspolisen terrorhotsnivån nationellt från en trea till en fyra bland annat på grund av försämrat läge vad gäller attentatshot mot Sverige och man ser också en ökad aktivitet bland de extremistiska miljöerna. Desinformationskampanjen mot svenska myndigheter har fortsatt under året i hög utsträckning. Den har fått stort genomslag på sociala medier och i nyhetsrapporteringen i många länder. I Göteborg har kampanjen främst riktats mot socialtjänst och förskola.

Kriget mellan Israel och Hamas har lett till antisemitiska och islamofobiska hatbrott har ökat i flera länder. I Göteborg som helhet och i Sydväst har antisemitiskt klotter ökat under 2023. Det handlar om klotter som uppmanar till våld mot judar och hyllningar av Hamas attack.

Stadsområde Sydväst har också genom åren haft problem med högerextremistiska samlingsplatser, anslag och klotter och detta har synts även under 2023.

5. Målgruppsanalys

Detta avsnitt beskriver främst generell kunskap som finns om olika målgrupper kopplat till trygghet och kompletterat med viss information som finns för Sydväst. Det är viktigt att komma ihåg att alla människor tillhör flera målgrupper samtidigt vilket kan förstärka utsatthet och sårbarhet. Dessutom är skillnaderna inom varje målgrupp stora.

Barn och unga

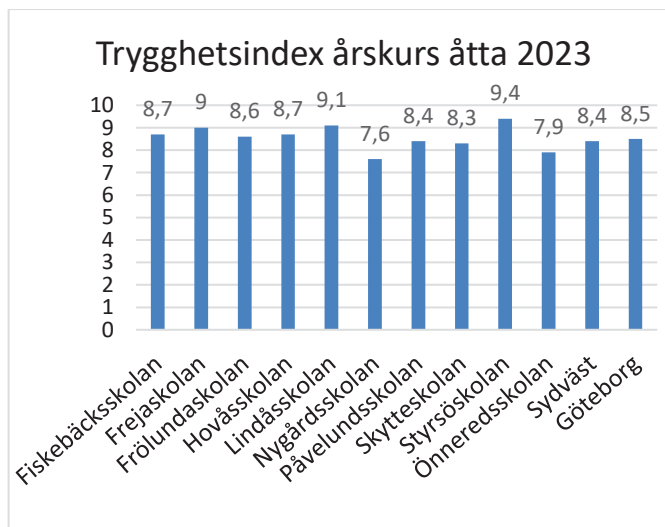
Barn och unga är en grupp som är extra sårbara och brottsutsatta eftersom de kan ha svårt att skydda sig och brotten kan få allvarigare och mer långvariga konsekvenser än för vuxna.

De vanligaste brottstyperna mot barn nationellt är misshandel, olaga hot och ofredande, men det finns skillnader mellan olika åldersgrupper och kön. Pojkar drabbas i högre grad av misshandelsbrott medan flickor drabbas i högre grad av sexualbrott. Mindre barn drabbas av brott i hemmet medan brott såsom rån och brott i partnerrelation ökar i takt med att barnen växer upp och rör sig på andra arenor. Sammantaget är det en jämn fördelning mellan pojkar och flickor vad gäller antal anmälda brott men flickor drabbas mer återkommande än pojkar (18). Det finns inget som pekar på att situationen för barn i Sydväst skulle skilja sig nämnvärt mot övriga Sverige.

Som en komplettering till anmälda brott bör nämnas ungas självrapporterade utsatthet för brott. I BRÅ:s Skolundersökning om brott från 2021 uppger 54 procent av niondeklassarna i Sverige att de har utsatts för stöld, misshandel, hot, rån eller sexualbrott minst en gång under de senaste tolv månaderna (19). Resultaten presenteras endast för hela riket och går inte att bryta ner på kommun eller stadsområdesnivå.

Barns trygghet mäts inte i SOM-undersökningen, lägsta ålder är 16 år. Däremot genomförs elevenkäter i alla kommunala skolor där eleverna får svara på frågor om trygghet och trivsel i skolan.

I diagrammet visas trygghetsindex för årskurs åtta i samtliga kommunala grundskolor i stadsområdet. Index spanner mellan 7,6 på Nygårdsskolan och 9,4 på Styrösökolan, bästa möjliga värde är 10 (20).

Dialoger och trygghetsvandringar med barn har genomförts vid några tillfällen de senaste åren. Synpunkterna kan sammanfattas enligt följande; barnen upplever vissa platser eller gångstråk som otrygga ofta på grund av mörker, att det är folktomt eller att där vistas personer som är påverkade av alkohol eller narkotika eller andra grupper av människor, ofta unga vuxna, som samlas i gäng. De upplever också problem med mopeder och bilar som kör fort samt nedskräpning. Platser som ofta nämns är vägen till och från skolan, hållplatser, övergångsställen och tunnlar. Barnen lyfter också att händelser såsom skottlossningar eller explosioner i deras område skapar oro och rädsla.

Seniorer och personer med funktionsnedsättningar

Att leva med en funktionsnedsättning ökar risken att utsättas för våldsbrott. Det kan vara svårare att värja sig mot brottet, svårare att kommunicera sin utsatthet och man kan vara beroende av andra människor på ett sådant sätt att det är svårt att lämna den farliga situationen. Utöver det våld som kan drabba alla människor förekommer även så kallat funktionshinderrelaterat våld såsom att vägra tolk till någon som är dövblind, att flytta runt möbler för någon som är blind eller att undanhålla hjälpmedel eller medicin. (21). Personer med funktionsnedsättning är också sårbara för att utnyttjas av kriminella exempelvis genom att uppmanas/tvingas att gömma narkotika, låna ut sitt bankkonto eller på andra sätt medverka till eller underlätta den brottsliga verksamheten.

Seniorer är inte en våldsutsatt grupp, varken nationellt eller i Sydväst. Utöver statistik på anmälda brott är forskningen om förekomst och mekanismer dock begränsad, många studier har en övre åldersgräns vid 50 eller 60 år (22).

Seniorer och personer med funktionsnedsättning är mer drabbade än andra grupper av bedrägeribrott. Överrepresentationen för dessa två grupper i utsattheten är extra tydlig i Sydväst jämfört med övriga Göteborg vilket beskrivs mer ingående i avsnittet om bedrägerier.

När det gäller upplevd trygghet finns inga direkta skillnader mellan olika åldrar. Siffror finns endast för hela Göteborg och inte för stadsområde. Äldre undviker inte heller att gå ut vissa tider på dygnet på grund av oro för brott, mer än andra åldrar, snarare tvärt om (6). Huruvida det är en faktisk rörelsefrihet som seniorerna upplever eller om de ändå inte rör sig ute på sen kväll i någon större utsträckning är svårt att avgöra. I dialoger med invånare har dock framkommit att många äldre upplever obehag att gå ut när det är mörkt.

SOM-undersökningen innehåller inte någon information om hur hög trygghet personer med funktionsnedsättning upplever. Däremot tillfrågas personerna om deras funktionsnedsättning påverkar den upplevda tryggheten och de allra flesta uppger att funktionsnedsättningen varken ökar eller minskar känslan av trygghet.

Kvinnor och män

Flera studier visar att kvinnor i lägre grad upplever trygghet än män. I SOM-undersökningen är skillnaden mellan män och kvinnor dock ganska liten. 78 % av kvinnorna och 82 % av

männen känner sig trygga i sitt bostadsområde i undersökningen 2022. Året innan var andelen trygga densamma för män och kvinnor. Dock är det en betydligt högre andel kvinnor som har avstått att gå ut vissa tider på dygnet på grund av oro att utsättas för brott; 27 procent av kvinnorna har avstått någon gång i kvartalet/månaden eller någon/flera gånger i veckan. Motsvarande siffra för män är 12 procent. Siffrorna gäller för hela Göteborg. (6).

Utländsk bakgrund

Göteborgare som själva är uppvuxna utanför Sverige eller har båda föräldrar uppvuxna utanför Sverige upplever lägre trygghet i sitt bostadsområde än övriga göteborgare. År 2022 skiljer det sig ungefär femton procentenheter mellan de som har utländsk bakgrund och de som inte har utländsk bakgrund. Man undviker också i högre grad att gå ut i sitt bostadsområde på kvällen på grund av oro för att utsättas för brott. Siffrorna finns inte för varje stadsområde men vi använder ändå siffrorna som en fingervisning av hur situationen kan se ut i stadsområde Sydväst (6).

HBTQI

I SOM-undersökningen 2022 upplever personer som identifierar sig som HBTQI (samlingsbegrepp för homo- och bisexuella, transpersoner, queera personer och personer med intersexvariation) en marginellt lägre trygghet i sitt bostadsområde än de som inte identifierar sig som HBTQI, det skiljer två procentenheter. 30 procent av personerna som identifierar sig som HBTQI har avstått från att gå ut vissa tider på dygnet på grund av rädsla för att utsättas för brott. Motsvarande siffra för de som inte identifierar sig som HBTQI är 19 procent. Göteborgs HBTQI-råd påtalar också särskilt barns sårbarhet i skolan.

Medarbetare som arbetar med personer som utsätts för våld i nära relation uppger att det är svårare att tillgodose skyddsbehov för män, inte minst homosexuella män. Det finns skyddade platser för målgruppen men i mindre utsträckning (3).

Andra grupper

Att vara hemlös innebär en ständig utmaning i att finna en säker plats att vistas på och sova. Ofta söker dessa personer sig till varma och upplysta lokaler. Möjligheterna till detta har dock begränsats under senare år med exempelvis grindar i parkeringshus, kontroller på kollektivtrafiken, att vakter i högre grad avvisar personer från köpcentrum och att flera offentliga byggnader stänger några timmar under natten (23). Att personer som är i hemlöshet, exkluderas från offentliga miljöer kan ha positiva effekter på den allmänna tryggheten, men skapar samtidigt andra otrygga miljöer där socialt utsatta i högre grad riskerar att utsättas för brott samt begå intrång i t.ex. tvättstugor eller trapphus för att hitta någonstans att sova.

Personer som lever i missbruk utsätts för våld och rån och kvinnor som lever i missbruk är särskilt utsatta för sexuellt våld.

Sårbarheten och brottsutsattheten hos social utsatta grupper kompliceras av att ett antal av dessa personer också upplevs skapa otrygghet i den offentliga miljön. Så gott som samtliga bibliotek besöks i varierande omfattning av personer som har psykisk ohälsa, missbruk eller står utanför samhället av andra orsaker, men som i biblioteket finner ett sammanhang där de är välkomna. Detta kan ibland bli bekymmersamt då personerna uppför sig gränslöst eller oberäkneligt och därmed skapar en otrygghetskänsla för andra besökare (3).

Personer som lever i en hederskontext är en annan sårbar grupp. De utsätts i vissa fall för hot och våld, då de bryter mot systemets (familj/släkt/kollektiv) regler. Dessutom ökar risken ytterligare när individer som lever i en hederskontext börjar självmedicinera sin psykiska ohälsa med narkotika. Det kan även vara svårare att anmäla exempelvis sexualbrott på grund av rädsla för att familj/släkt/ kollektivet ska lägga skulden för övergreppet på offret, vilket är vanligt förekommande i en hederkontext. Dessutom kan personens karaktär och värde förminska, hos familjen/släkten kollektivet, på grund av brottet som personen utsatts för. Barn som förs bort ur landet mot sin vilja är ett annat problem som förekommer i stadsområdet men det är svårt att bedöma omfattningen på grund av ett stort mörkertal. Syftet med bortförandet kan variera men vanligt är barn- eller tvångsäktenskap, könsstympning och så kallade uppfostringsresor

Alla platser är i princip otrygga för en person som lever under hedersförtryck och noterbart är att en exempelvis en ljus och öppen reception, som av många andra upplevs som trygg, i stället kan vara farlig för en person i hederskontext eftersom "fel" människor kan ha uppsikt och utöva kontroll (3). Det finns ett betydande antal personer i Sydväst som lever i en hederskontext. Medarbetare som möter dessa personer berättar att den trygga sfären har krympt. Tidigare ansågs exempelvis skolan vara en trygg sfär men övervakning sker numera även där. Ständigt tillgängliga mobilkameror och bilder och rykten som läggs ut på sociala medier förstärker också utsattheten.

6. Prioriteringar

Styrgruppen för Trygg- i Sydväst ^(v) beslutar utifrån det som kommit fram i lägesbilden att följande prioriteringar ska göras i stadens och polisens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete under åren 2024 och 2025 i stadsområde sydväst.

- Minska kriminella grupperingars påverkan i offentlig miljö.
- Motverka rekrytering och socialisering av unga in i kriminalitet.
- Främja avhopp från kriminalitet samt minska det grova gängvåldet genom Göteborg vägra gängvåld.
- Minska bedrägerier mot sårbara grupper.
- Förebygga hot och våld där offer och förövare är ungdomar.
- Minska våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck.
- Öka tryggheten kring sociala boenden i stadsområdet och samverkan kring personer i social utsatthet.
- Förebygga narkotikabruk med fokus på ungdomar.
- Vidareutveckla platssamverkan i Tynnered, Frölunda och Högsbo.

7. Avslutningsvis

I denna lägesbild har vi beskrivit brott och otrygghet i stadsområdet Sydväst i Göteborg. Fokus ligger på de problem som Göteborgs Stad och polisen gemensamt kan påverka och förbättra. I lägesbilden har vi också beslutat om vilka problem som ska prioriteras i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Nästa steg i Trygg-i hjulet är orsaksanalys och åtgärdsplan.

Denna rapport är författad av utvecklingsledare trygghet i Socialförvaltningen Sydväst Göteborgs Stad och kommunpolisen på Lokalpolisområde Storgöteborg syd

Definitioner och förklaringar

(i) Bruten skala har använts i diagrammet för att kunna göra inzoomningar av datan, skalan på y-axeln börjar alltså inte på 0. Detta kan göra att vissa förändringar och skillnader ser större ut än vad de egentligen är.

(ii) Konfidensintervallen visar, med 95 procent säkerhet, inom vilket spann den verkliga uppfattningen hos hela befolkningen ligger, beräknat utifrån hur respondenterna har svarat på enkäten och hur många de är. När hela konfidensintervallet skiljer sig från värdet som visas för staden i stort, eller ett annat konfidensintervall, så är skillnaden statistiskt signifikant. Om t.ex. hela konfidensintervallet för andel trygga i ett mellanområde ligger lägre än hela konfidensintervallet som visar tryggheten i stadsområdet så kan vi med hög säkerhet säga att andel trygga i befolkningen i mellanområdet är lägre än i stadsområdet i stort.

(iii) Kriminella nätverk avser en grupp som ägnar sig åt våldsbrott och vinstdrivande brottslighet, som innefattar vuxna individer och som har någon form av hierarkisk styrning. Definitionen är hämtad från rapport 2023:13 BRÅ (11)
I denna rapport används begreppen kriminella nätverk, kriminella gäng och kriminella grupperingar synonymt.

(iv) Om en person som är under 18 år är misstänkt för ett brott kan åklagare begära in ett yttrande från socialtjänsten enligt lagen om unga lagöverträdare (LUL). Yttrandet används som underlag när åklagaren fattar beslut i åtalsfrågan och om åtal väcks kan yttrandet även användas som underlag vid val av påföljd.

(v) I styrgruppen för Trygg-i Sydväst ingår:
Från lokalpolisområde storgöteborg Syd: Lokalpolisområdeschef och tre kommunpoliser.
Från socialförvaltningen Sydväst: Förvaltningsdirektör, avdelningschef för Stadsområde välfärd och fritid och två utvecklingsledare trygghet. Från grundskoleförvaltningen: Utbildningschef.

För statistik över antal brott har BRÅ:s statistikdatabas samt folkmängd från SCB använts. Följande brottskoder har använts som underlag i diagrammen.

Våldsbrott i offentlig miljö, obekant offer och gärningsperson obekanta: 0351, 0352, 0355, 0357, 0371, 0373, 0375, 0377, 9301, 9303, 9309, 9311, 9317, 9319, 9325, 9327, 9333, 9335, 9341, 9343.

Våldsbrott i offentlig miljö uppdelat på kön och ålder: 0355, 0357, 0375, 0377, 9301, 9303, 9309, 9311, 9317, 9319, 9325, 9327, 9333, 9335, 9341, 9343.

Tillgreppsbrott: Samtliga i 8 kap. Om stöld, rån och andra tillgreppsbrott, brottsbalk (1962:700)

Personrån: 0877, 0879, 0892, 0896, 9806, 9808, 9810, 9812.

Personrån uppdelat på ålder: 9806, 9808, 9810, 9812.

Bedrägeribrott: Samtliga brottskoder i 9 kap. Om bedrägeri och annan oredlighet, brottsbalk (1962:700)

Bedrägeribrott, fördelat på om offret är funktionsnedsatt/äldre eller inte: 0942-0981, 0984-0987, 0992-0995

Skadegörelsebrott: Samtliga brottskoder i 12 kap. Om skadegörelse, brottsbalk (1962:700)

Våld i nära relation: 0326, 0327, 0330, 0335, 0412, 0437, 0438, 9357, 9359, 9361, 9363, 9365, 9367, 9369, 9371, 9375, 9377, 9379, 9381, 9383, 9385, 9387, 9393, 9494, 9397, 9398, 9401, 9402, 9403, 9404, 9408, 9409, 9412, 9413, 9416, 9417, 9420, 9421, 9424, 9425, 9428, 9429, 9432, 9433, 9436, 9437, 9440, 9441, 9444, 9445, 9448, 9449, 9452, 9453, 9456, 9457, 9460, 9461, 9477, 9478, 9481, 9482, 9487, 9488, 9491, 9492, 9627, 9628, 9631, 9632, 9635, 9636, 9639, 9640, 9643, 9644, 9647, 9648, 9651, 9652, 9655, 9656, 9659, 9660, 9663, 9664, 9667, 9668, 9671, 9672, 9675, 9676, 9679, 9680, 9683, 9684, 9687, 9688, 9691, 9692, 9695, 9696.

Referenser

1. **Sahlin Lilja, Hanna.** *The Emergence, Establishment och Expansion of Fear of Crime Research in Sweden.* s.l. : Lunds Universitet, 2021.
2. **Sahlin Lilja, Hanna, Lundmark, Sebastian and Sandelin, Frida.** *Hög tid för Göteborg, SOM-antologi nr 79, (O)trygghet i Göteborg? Från kust till inland.* Göteborg : s.n., 2021.
3. **Göteborgs Stad.** *Kartläggning lägesbild förvaltningar och bolag i Göteborg, Stratsys.* Göteborg : Göteborgs Stad, 2023.
4. **Boverket.** Ojämlighetsindex och områdestyper -segregationsbarometern. [Online] Boverket, Februari 13:e, 2023. [Cited: Februari 13:e, 2023.] <https://segregationsbarometern.boverket.se/ojamlikhetsindex-och-omradestyper/>.
5. **Eliasson, Tina and Lingman, Elin.** *Befolkning och behov i sydväst utifrån ett folkhälsoperspektiv - Stadsområde Sydväst.* Göteborg : Göteborgs Stad, 2022.
6. **Sandelin, Frida.** *Trygghet i Göteborg SOM-rapport nr 2022:6.* Göteborg : SOM-institutet Göteborgs Universitet, 2022.
7. **SOM-institutet Rönnerstrand, Björn and Sandelin, Frida.** *SOM-undersökningen i Göteborg 2019-2021.* Göteborg : SOM-institutet Göteborgs Universitet, 2021.
8. **BRÅ.** Anmällda brott -Brottsförebyggande rådet. *Brottsförebyggande rådet.* [Online] Januari 20:e, 2023. [Cited: Februari 13:e, 2023.] <https://bra.se/statistik/kriminalstatistik/anmalda-brott.html>.
9. **Frenzel, Anna.** *Brott i nära relationer -en nationell kartläggning Rapport 2014:8.* Stockholm : Brottsförebyggande rådet, 2014.

10. **Ämtvall, Jacob.** *FTU Företagens trygghetsundersökning Göteborgs Stad 2022.* Stockholm : Stiftelsen tryggare Sverige, 2022.
11. **Katharina Tollin, Henrik Angerbrandt och Anna Jonsson.** *Barn och unga i kriminella nätverk -En studie av inträde, brott, villkor och utträde.* Stockholm : Brottsförebyggande rådet, 2023.
12. **Polismyndigheten.** Utsatta områden. *Polisen.* [Online] Februari 13:e, 2023.
<https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/utsatta-omraden/#:~:text=S%C3%A4rskilt%20utsatt%20omr%C3%A5de%20Ett%20geografiskt%20avgr%C3%A4nsat%20omr%C3%A5de%20som,v%C3%A5ldshandlingar%20mot%20vittnen%2C%20m%C3%A5ls%C3%A4gare%20och%20anm%C3%A4lare%20i%20>
13. **Salonen, Tapio.** *Att identifiera utsatta bostadsområden. En jämförande analys mellan polisens lista och segregationsbarometern.* . Malmö : Malmö universitet, 2023.
14. **Treserva. s.l. : Göteborgs Stad, 2023.**
15. **Sydväst, Information från lokalpolisområde. 2023.**
16. **Patriksson, Karin.** *Göteborgs skolundersökning 2022 Ungas erfarenhet av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel.* Göteborg : Göteborgs Stad, 2022.
17. **Bång Arhammar, Jenny.** Västra Götalandsregionen 1177 (Giftinformationscentralen Stockholm). [Online] september 23, 2022. [Cited: januari 28, 2023.] <https://www.1177.se/Vastra-Gotaland/sjukdomar--besvar/psykiska-sjukdomar-och-besvar/beroende-och-skadligt-bruk/ar-det-farligt-att-anvanda-lustgas-for-att-bli-berusad/>.
18. **Westfelt, Lisa and Sellgren Karlsson, Monika.** *Polisanmälda brott mot barn i åldern 7-15 år rapport 2023:8.* Stockholm : BRÅ, 2023.
19. **Axell, Sofia.** *Skolundersökningen om brott 2021- Om utsatthet för och delaktighet i brott Rapport 2022:5.* Stockholm : Brottsförebyggande rådet, 2022.
20. **Göteborgs Stad.** [www.goteborg.se.](https://enkater.goteborg.se/ListEnkater.aspx?kat=2023%5cELEVER__F-9__GRUNDSKOLA%5c%3%85rskurs+8%5cSydv%3%a4st) [Online]
https://enkater.goteborg.se/ListEnkater.aspx?kat=2023%5cELEVER__F-9__GRUNDSKOLA%5c%3%85rskurs+8%5cSydv%3%a4st.
21. **Myndigheten för delaktighet.** *Våld mot personer med funktionsnedsättning Om utsatthet och förekomst av våld.* Sundbyberg : s.n., 2023.
22. **Nationellt centrum för kvinnofrid.** Våld mot äldre kvinnor. [www.nck.uu.se.](https://www.nck.uu.se) [Online] april 13, 2023. [Cited: januari 2, 2024.] <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/sarskild-sarbarhet/vald-mot-aldre-kvinnor/>.
23. **Uppsökarenheten Socialförvaltningen Sydväst Göteborgs Stad.** *Hemlös i Göteborg 2023.* Göteborg : Göteborgs Stad, 2023.